

TAL. VIBHAG SHIKSHAN PRASARAK MANDAL'S

D.G. TATKARE ARTS & COMMERCE COLLEGE, TALA

Tal. Tala, Dist. - Raigad - 402 111

QUESTION PAPER

CLASS-T.Y.B.COM	SEM-VI	YEAR- 2023
Subject	ALL SUBJECT	

SR.NO.	SUBJECT	SUBJECT CODE
1	Finacial Accounting	83001
2	Cost Accounting	83007
3	Business Economics	83013
3	Commerce VI	83014
4	Export Marketing	83016
5	Marketing Research	83037
6	Export Marketing Paper-I (A.T.K.T)	23116
7	Cost Accounting (A.T.K.T)	23107
8	Cost & Management Accounting (A.T.K.T)	71803
9	Business Economics (A.T.K.T)	23113
10	Finacial Accounting (A.T.K.T)	23101

- N.B.:** (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate full marks.
(3) Working notes should form part of your answers.
(4) Use of simple calculator is allowed.

Q. 1 (A) Select the correct options for the given choice (Any Ten) (10)

- 1) A Limited Liability Partnership is governed by _____.
a) Partnership Act 1932
b) Companies Act, 2013
c) Limited Liability Partnership Act, 2008
d) Limited Liability Partnership Act, 2018
- 2) According to SEBI Regulations, if the subscription is not at Least _____ of the offer amount, all the application money needs to be refunded.
a) 40%
b) 75%
c) 60%
d) 90%
- 3) Mahesh Limited issued shares at a Face Value of Rs 100 with a premium of Rs 10 per share. The underwriting commission will be calculated on _____.
a) Rs 80
b) Rs 90
c) Rs 110
d) Rs 100
- 4) Rate of Exchange at the Balance Sheet date is called _____.
a) Average Rate
b) Closing Rate
c) Reporting Rate
d) Monetary Rate.
- 5) Audit requirement in case of Limited Liability Partnership is only when the contribution exceeds Rs. 25 Lakh or the turnover exceed Rs. _____.
a) 40 Lakhs
b) 25 Lakhs
c) 2 Crores
d) 10 Crores
- 6) Assets specifically pledged are placed in _____ to the Statement of Affairs
a) List D
b) List C
c) List B
d) List E
- 7) _____ is used in presenting financial statement.
a) Bitcoin Currency.
b) Foreign Currency.
c) Reporting Currency.
d) Digital Currency.

- 8) _____ is not a Preferential Creditor.
- Expenses in investigation
 - Salary & Wages
 - Government Dues
 - Unsecured Creditors.
- 9) Accounting for Amalgamation is governed by _____
- AS 2
 - AS 9
 - AS 11
 - AS 14
- 10) Application forms bearing Stamp with the respective underwriter are called as _____.
- ESOP application
 - Unmarked application
 - Proprietary application
 - Marked application
- 11) If the business of an existing company Modern Ltd is taken over by an existing company Ultra-Modern Ltd, it is called _____.
- Absorption
 - Amalgamation
 - External reconstruction
 - Internal reconstruction
- 12) A person can act as underwriter only if he hold a certificate granted by _____.
- Registrar of Company
 - SEBI
 - RBI
 - Registrar of Firm.

Q. 1 (B) State Whether the following statements are True or False (Any Ten) (10)

- Amalgamation Adjustment Account is prepared to record the Capital Reserve in Transferee company.
- Underwriters are not required to subscribe the shares of firm underwriting.
- When all the shares are underwritten by the underwriters, it is called partial underwriting.
- Debtors, Bills Receivable and Cash are the examples of non-Monetary items.
- In Liquidation of Company, List H indicates Surplus/ Deficit.
- Exchange Rate prevailing on Settlement date is termed as Average Rate.
- In Amalgamation, Fictitious Assets should be transferred to Realisation Account to close the transferor company accounts.
- "Pooling of interest method" is a method of Accounting for Amalgamation.
- As per Companies Act 2013, the commission payable to underwriter for underwriting of shares should not exceed 5%.
- LLP should have minimum 50 partners.
- On Liquidation of company, Preferential creditors should be settled before the payment of unsecured creditors.
- Inventory is termed as non-monetary item.

Q. 2 (A) The Balance Sheet of Bhanu Ltd and Aakash Ltd are as under.

(20)

Balance Sheet
As on 31st March 2023

Liabilities	Bhanu Ltd Rs.	Aakash Ltd Rs.	Assets	Bhanu Ltd Rs.	Aakash Ltd Rs.
Equity Share Capital (Rs.10 Each)	6,00,000	8,00,000	Land and Building	8,00,000	7,00,000
General Reserves	1,00,000	1,00,000	Plant and Machinery	3,00,000	2,00,000
Statutory Reserves	1,25,000	75,000	Inventories	4,75,000	3,25,000
Profit and Loss Account	1,75,000	1,25,000	Sundry Debtors	2,25,000	2,50,000
9% Debentures (Rs. 100 each)	3,00,000	2,50,000	Cash	1,25,000	2,25,000
Sundry Creditors	4,50,000	3,50,000	Bank	50,000	1,75,000
Bills Payable	3,25,000	2,75,000	Preliminary Expenses	1,00,000	1,00,000
	20,75,000	19,75,000		20,75,000	19,75,000

Bhanu Ltd purchases Aakash Ltd w.e.f 1st April 2023 with the following terms and conditions.

a) Bhanu Ltd takes over all assets and liabilities of Akash Ltd at book values with the following exceptions

Land and building Rs. 10,00,000

Plant and Machinery Rs. 3,50,000

b) Purchase consideration is discharged by issue of Equity Shares of Rs. 10 each at a premium of Rs 10 per share

c) Debentures of Aakash Ltd to be converted to equivalent number of 10% debentures of Bhanu Ltd of Rs. 100 each

d) Statutory Reserves is to be maintained for 4 more years

Prepare Ledger Account to close the books of Aakash Ltd and show opening journal entries in the books of Bhanu Ltd.

OR

Q. 2 (B) On 1st August, 2021, Abhinav Ltd. an Indian Importer, purchased \$ 2,00,000 worth of goods from DELL INC of USA @ Rs. 77 per \$. (10)

The payment for import was made as follows:

On 12th September, 2021 - \$ 60,000 @ Rs. 79 per \$

On 26th October, 2021 - \$ 80,000 @ Rs. 76 per \$

On 5th December, 2021 - \$ 40,000 @ Rs. 78 per \$

On 18th January, 2022 - \$ 20,000 @ Rs. 75 per \$

Abhinav Ltd. closes its books on 31st March every year.

Prepare DELL INC of USA A/c and Foreign Exchange Fluctuation A/c in the books of Abhinav Ltd.

Q. 2 (C) Amar Ltd. went into liquidation on 31st December, 2022 when its Balance Sheet was as follows: (10)

LIABILITIES	RS.	ASSETS	RS
150000 11% Cumulative Preference shares of Rs. 10 each	15,00,000	Land and Building	7,50,000
7,500 Equity shares of Rs. 100 each, Rs. 75 paid	5,62,500	Plant and Machinery	18,75,000
22,500 Equity shares of Rs. 100 each, Rs. 60 paid	13,50,000	Trademarks	3,00,000
12% Debentures (Secured by floating charge)	7,50,000	Stock-in-trade	4,02,500
Sundry Creditors	10,68,750	Sundry Debtors	8,25,000
		Cash at Bank	2,25,000
		Profit and Loss A/c	8,53,750
	52,31,250		52,31,250

The assets realised as follows:

Land and Building Rs. 4,50,000; Plant and Machinery and Trademarks Rs. 17,25,000; Stock and Sundry Debtors Rs. 10,50,000

The expenses of liquidation amounted to Rs. 27,250. The liquidator is entitled to a commission of 3% on assets realised except cash. Assuming, the final payments including those on debentures were made on 31st December, 2022, show the Liquidators Final Statement of Accounts.

Q. 3 (A) Prashant and Roshni are partners in M/s. Carpenterwala LLP sharing profits and losses in the ratio 2:3. Following is their Trial Balance an on 31-3-2023. (20)

Particulars	Debit	Credit
	Rs.	Rs.
Stock (1-4-2022)	25,000	
Prashant's Capital		1,21,000
Roshni's Capital		85,000
Bills Payable		46,500
Carriage Outward	5,000	
Purchases	2,25,000	
Return outward		15,000
Sales		4,07,000
Return inward	2,000	
Bad debts	6,000	
Sundry Debtors	51,500	
Cash at Bank of India	20,000	
Cash in hand	5,000	
General Repairs	5,000	
Warehouse Rent	7,500	
Motor Insurance	6,000	

Discount	6,500	
Manager's Remuneration	60,000	
Vacant Land at Nashik	1,50,000	
Motor Car	80,000	
Laptop	20,000	
TOTAL	6,74,500	6,74,500

Adjustments

- Goods worth Rs. 6,000 taken over by Prashant for personal use were not entered in the books of account.
- On 31-3-2023 the cost price of closing stock was Rs. 30,000 and its market price was Rs. 28,000.
- Provide Rs. 1,500 for Reserve for doubtful debts on debtors.
- Outstanding expenses as on 31st March 2023: Rent Rs. 2,500 and Manager's Remuneration Rs.5,000
- Provide depreciation @ 10% p.a. on Motor Car and @5% p.a. on Laptop
- Goods worth Rs.12,000 were destroyed by fire and Insurance Co. agreed to pay Rs. 10,000 in full settlement of the claim.

You are required to prepare Profit and Loss Account for the year ending 31-3-2023 and the Balance Sheet as on that date after considering the above adjustments.

OR

Q. 3 (B) Maruti Ltd issued 1,00,000 Equity Shares of Rs. 25 each at a premium of Rs.10 each. The entire issue was underwritten as follows (10)

- Akshay 60,000 Shares (Firm Underwriting 10,000 Shares)
- Bhavesh 30,000 Shares (Firm Underwriting 4,000 Shares)
- Chintan 10,000 Shares (Firm Underwriting 2,000 Shares)

Applications received for 90,000 shares; the following are the marked applications including firm underwriting.

- Akshay 24,000 Shares
- Bhavesh 20,000 Shares
- Chintan 8,000 Shares

Calculate the Net Liability of each underwriter when the benefit of firm underwriting is given.

Q. 3 (C) Manas Ltd. exported goods to Shepherd Inc. of Canada worth \$ 10,00,000 on 5th January, 2021 when the exchange rate was Rs. 68 per US \$. (10)

The amount was received in instalments as follows:

- 16.02.2021 - \$ 4,00,000 @ Rs 69 per US \$
- 16.03.2021 - \$ 2,00,000 @ Rs. 70 per US \$
- 16.04.2021 - \$ 2,00,000 @ Rs. 67 per US \$
- 16.05.2021 - \$ 2,00,000 @ Rs. 65 per US \$

Manas Ltd. closes its books on 31st March every year when the exchange rate was Rs. 65 per US \$
You are required to pass journal entries in the books of Manas Ltd. for the years ended on 31st March, 2021 and 31st March 2022.

Q. 4 (A) Lost Life Ltd. went into liquidation on 1st April, 2022 when its Balance Sheet was as follows: (10)

LIABILITIES	RS.	ASSETS	RS
1000 10% Cumulative Preference shares of Rs. 100 each	1,00,000	Premises	2,40,000
3,000 Equity shares of Rs. 100 each	3,00,000	Machinery	1,65,000
14% Debentures (Secured by floating charge)	1,50,000	Stock	2,60,000
Interest Accrued on Debentures	21,000	Sundry Debtors	29,000
Unsecured Creditors	3,24,000	Cash at Bank	48,000
		Profit and Loss A/c	1,53,000
	8,95,000		8,95,000

Note: Preference Dividend was in arrears for one year.

The assets realised as follows:

Premises Rs. 1,70,000;

Machinery Rs. 85,000;

Stock and Debtors Rs. NIL

The expenses of liquidation amounted to Rs. 12,500. The liquidator is entitled to a remuneration of 1% on assets realised except cash. Assuming, the final payments including those on debentures were made on 31st December, 2022, show the Liquidators Final Statement of Accounts.

Q. 4 (B) Prem Ltd. issued prospectus inviting applications for 80,000 equity shares of Rs.10 each at par. The whole issue was fully underwritten as follows: Hemant - 40,000 shares; Jayant - 30,000 shares; and Chhaya - 10,000 shares. Applications were received for 76,000 shares which also included marked applications as follows: Hemant - 27,000 shares; Jayant - 18,000 shares, and Chhaya- 15,000 shares. Unmarked applications are to be distributed amongst the underwriters in the ratio of their gross liability. Prepare a statement to determine the net liability of the underwriters. (10)

OR

Q. 4 (C) Ishan and Amol are partners in M/s. Glassdoor LLP sharing Profits and Losses equally. From the following Trial Balance of the LLP, prepare Balance Sheet of the LLP as at 31st March, 2023. (10)

Particulars	Debit Rs.	Particulars	Credit Rs.
Stock as on 31.03.2023	18,000	<u>Capital Accounts</u>	
Trade Receivables	32,000	Ishan	85,000
Computer	75,000	Amol	65,000
Printer	15,000	Bills Payable	22,000
Prepaid Advertisement for 4 years	6,000	Outstanding Salaries	5,000
Investment in Equity shares of Reliance Ltd	10,000		
Cash at Bank with HDFC Bank	21,000		
	1,77,000		1,77,000

Q. 4 (D) Following is the Balance Sheet of Maharaja Ltd as on 31st March 2023.

(10)

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
8% Preference Share Capital (Rs 100 each)	10,00,000	Goodwill	3,25,000
Equity Share Capital (Rs 10 each)	10,00,000	Land and Building	14,60,000
General Reserve	4,00,000	Plant and Machinery	5,10,000
Statutory Reserve	1,75,000	Investments	4,18,000
Profit and Loss Account	2,40,000	Inventories	2,25,000
9% Debentures	8,00,000	Sundry Debtors	3,26,000
Sundry Creditors	3,60,000	Bills Receivable	3,91,000
Bills Payable	1,05,000	Cash and Bank	3,56,000
Provision for Tax	75,000	Preliminary Expenses	1,44,000
	41,55,000		41,55,000

Chakravarti Ltd is formed with an authorised capital of 6,00,000 Equity Shares of Rs. 10 each to take over all the assets and liabilities of Maharaja Ltd with the following terms and conditions.

- The assets are to be taken over at 10% more than the book values.
- Goodwill of Maharaja Ltd is valued at Rs. 5, 40,000.
- Cost of formation of New Company amounted to Rs. 38,000.
- Debentures of Maharaja Ltd is to be converted into equivalent number of Debentures of Chakravarti Ltd.
- The purchase consideration is discharged by issue of Equity Shares of Rs. 10 each.

Find out the purchase consideration.

Q. 5 (A) Explain statement of affairs in liquidation of company.

(10)

Q. 5 (B) Explain benefits of Limited Liability Partnership.

(10)

OR

Q. 5 (C) Write Short Notes (Any Four)

(20)

- Purchase Consideration
- Spot rate and Closing rate in Foreign Currency Transactions
- Liquidators Final Statement of Account
- Underwriting of shares
- Amalgamation and Absorption
- Monetary Items

Time: 3 Hours

Marks: 100

- N. B. (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate full marks.
(3) Use of simple calculator is allowed.
(4) Working notes should form part of your answer.

Q 1A) Multiple Choice Questions: - (Any 10) (10 Marks)

- i) In Contract costing loss of Material by Fire is credited to _____.
- Financial Profit & Loss A/c
 - Costing Profit & Loss A/c
 - Contract A/c
 - Contractee's A/c
- ii) Cost ledger contains _____.
- All personal A/c
 - All impersonal A/c
 - All nominal A/c
 - All real A/c
- iii) If cash received is 80% of work certified which is Rs. 4,80,000, Work certified will be _____.
- Rs. 4,80,000
 - Rs. 6,00,000
 - Rs. 6,20,000
 - Rs. 3,40,000
- iv) If sales are Rs. 5,00,000; variable costs are Rs. 2,00,000, the P/V ratio will be _____.
- 60%
 - 40%
 - 20%
 - 45%
- v) Normal loss is calculated at a certain percentage of the _____.
- Units introduced in the process
 - Direct materials
 - Cost of input
 - Direct labour
- vi) Output is 2,500 units. Normal loss is 300 units. Abnormal loss is 200 units. The input is _____.
- 2,000 units
 - 3,000 units
 - 1,500 units
 - 2700 units

- vii) If standard cost of labour is Rs. 96,000 & actual cost incurred on labour is Rs. 97,800, the labour cost variance is _____.
- 1,800 F
 - 1,800 A
 - 1,93,800 A
 - 1,93,800 F
- viii) Process costing is applicable to _____.
- Paper Industry
 - Transport Company
 - Printing Press
 - Repair works
- ix) Stores ledger control account includes _____.
- All overheads incurred in process
 - All wages incurred in process
 - All purchases of material for the stores
 - All indirect expenses incurred in process
- x) An activity which generates cost is a _____.
- Cost drivers
 - Cost unit
 - Cost pool
 - Cost centre
- xi) If contract price is Rs. 15,00,000, work certified is Rs. 9,00,000. The amount transferred to Profit & Loss A/c would be _____.
- $\frac{1}{3}$ of Notional profit * Cash received / Work certified
 - $\frac{2}{3}$ of Notional profit * Cash received / Work certified
 - 60% of Cash price
 - 60% of work certified
- xii) In marginal costing, increase in selling price _____.
- Does not affect BEP
 - Lowers the net profit
 - Increases BEP
 - Lowers the BEP

Q 1B) True or False (Any 10)

(10 Marks)

- Contract price is equal to work certified.
- Abnormal gain is credited to Process Account.
- Margin of safety is the excess of Breakeven sales over actual sales.
- Direct wages are debited to Wages Control Account.
- Work certified is a part of WIP.
- Process account is credited by scrap value of normal loss.
- WIP ledger shows cost of goods unfinished.
- Angle of incidence is angle between total sales line and total cost line drawn in Break Even Chart.

- i) In Target costing, wasteful activities are eliminated.
- j) A Variance Analysis is a difference between standard cost and actual cost.
- k) Idle time variance is always adverse.
- l) Non-integrated accounting is called Interlocking accounting system.

Q 2) Following information is related to a building contract undertaken by Moonlight Contractors for Rs. 25,00,000 and for which 80% of work certified by the architect is being paid by the contractee. (20 Marks)

Particulars	Year I	Year II	Year III
Material issued	3,00,000	3,62,500	2,10,000
Direct expenses	12,500	42,500	15,000
Direct wages	2,75,000	3,87,500	2,75,000
Subcontract charges	5,000	6,500	1,250
Plant issued	35,000	-	-
Material at site	5,000	12,500	20,000
Work Certified (Cumulative)	5,87,500	18,75,000	25,00,000
Work Uncertified	7,500	20,000	-

The value of plant at the end of Year I, II, III was Rs. 28,000, Rs. 17,500 and Rs. 7,500 respectively.

You are required to prepare Contract Account for all the three years.

OR

(20 Marks)

Q 2) Twinlight Contractors Limited obtained two contracts C1 & C2. Following information was extracted from their books for the year ended 31st March, 2023.

Particulars	Contract C1	Contract C2
Date of Commencement	1 st October, 2022	1 st December, 2022
Contract Price	1,05,00,000	22,50,000
Cash received	80% of WC	85% of WC
Work Certified	21,00,000	13,50,000
Work uncertified	78,000	42,000
Material issued	5,37,000	2,98,800
Material returned to stores	21,000	-
Indirect Material	2,20,000	2,43,900
Direct wages	4,42,500	2,66,250
Direct expenses	2,04,750	46,050
Sub contract charges	41,250	33,750
Administrative charges	4,08,750	2,21,250
Supervision charges	95,550	-
Architect fees	78,000	40,500
Electricity charges	73,200	-
Plant issued at the commencement	33,75,000	18,00,000
Material at site at the end	1,09,500	81,000

Provide depreciation @ 20% per annum, on the original cost of the plant.

You are required to prepare Contract C1 & Contract C2 Account for the period ended 31st March, 2023.

Q 3) A product passes through three processes viz. X, Y and Z. the following details are available from the books and records for the year ended 31st March 2023 (20 Marks)

Particulars	X	Y	Z
Unit introduced	32,000	---	---
Cost per unit	16	---	---
Sundry Materials (Rs)	36,000	24,400	22,000
Direct labor (Rs)	10,000	14,000	13,200
Direct Expenses (Rs)	20,800	10,000	7,500
Production Overhead	50% of sundry material	40% of direct Labour	6,800
Normal loss (%)	5%	10%	12%
Scrap value Per unit (Rs.)	12	10	15
Actual Output	30,000	27,500	22,800

The output of each process passes directly to the next process and finally to the finished stock. You are required to prepare:

- Process account
- Normal Loss Account
- Abnormal Loss Account
- Abnormal Gain Account

OR

Q 3) M/s. Flowers Enterprises Ltd provides you with the following information for the month of March, 2023 about process A, B & C: (20 Marks)

Particulars	Process A	Process B	Process C
Basic Raw Material introduced (unit)	20,000	4,000	2,000
Cost of Raw Material per unit (Rs.)	20	12	18
Actual output (unit)	18,500	18,000	11,000
Direct Expenses (Rs.)	1,65,000	1,75,000	1,95,000
Direct Wages (Rs.)	1,30,000	1,08,720	1,28,132
Indirect Material (Rs.)	21,500	9,200	6,500
Factory Overheads (Rs.)	68,500	50,210	80,000
Normal Loss (as % of total No. of units input)	5%	10%	12%
Scrap Value per unit (Rs.)	6	4	8
Output Transferred to Next Process (%)	70%	60%	---
Output Sold at the end of process (%)	30%	40%	100%
Selling price per unit of the output sold at the end of the Process (Rs)	44	55	90

You are required to prepare Process Accounts

Q 4) Following are the balances in Cost ledger of Amrit Manufacturing Company on 1st April, 2022 (20 Marks)

	Debit(Rs)	Credit(Rs)
Stores Ledger Control Account	34,000	
WIP control account	45,600	
Finished Stock Ledger control Account	24,000	
Cost Ledger Control Account		1,03,600

Following are the transactions for the year ending on 31st March, 2023:

Particulars	Rs
Purchase of Raw material	1,00,000
Material issued to production	94,000
Direct Wages	1,40,000
Factory Overheads incurred	80,000
Selling & Distribution overheads incurred	32,000
Factory Overheads recovered	88,000
Selling & Distribution overheads recovered	31,500
Sales	4,00,000
Stock of WIP at end	50,000
Stock of Material at end	40,000
Stock of finished goods at end	30,000

You are required to prepare following Cost Control Accounts:

- Cost ledger control Account
- Stores Ledger Control account
- WIP Control Account
- Finished Stock Ledger Control Account
- Costing Profit & Loss Control Account

OR

Q 4 A) From the following particulars, you are required to calculate: (10 Marks)

- Profit Volume Ratio
- Break Even Point
- Profit when sale is Rs.2,50,000
- Sales required to earn profit of Rs. 50,000
- Margin of Safety in 2nd Year.

Year	Sales (Rs.)	Profit (Rs.)
I	3,75,000	25,000
II	4,50,000	40,000

Q 4 B) Calculate Material Cost Variances, Material Usage Variance, Material Price Variance from the following Data: (10 Marks)

Standard Quantity per 10 Units of production

Material 70 Kgs @ Rs.5 per kg.

Actual Production for the month=12,000 Units

Actual Material price per kg =@ Rs.5.5

Material used during the month=80,000 kgs

Q 5 A) Explain in detail about features of Contract costing. (10 Marks)

Q 5 B) What do you mean by Life cycle costing. (10 Marks)

OR

Q 5) Short Notes (Any Four) (20 Marks)

- i. General Ledger Adjustment Account
 - ii. Normal & Abnormal Loss
 - iii. Labour Efficiency Variance
 - iv. Significance of variance analysis
 - v. Marginal costing
 - vi. Activity Based Costing
-

Time: 3 hours

Marks: 100

N.B. 1. All questions are compulsory.

2. Figures to the right indicate full marks.

3. Draw a neat diagram wherever necessary.

Q1 A. Choose the correct answer and rewrite the statement (Any Ten)

10

1. International trade will not take place under _____ cost difference.

- a) comparative b) absolute
☒ c) equal d) average

2. If $\frac{PK}{PL} USA < \frac{PK}{PL} India$, India is _____ country.

- a) Labour scarce ☒ b) Capital abundant
 c) Labour abundant d) Labour neutral

3. Reciprocal demand is expressed in terms of _____

- a) Cost curves b) Supply curves
☒ c) Offer curves d) Lorenz curve

4. The main objective of trade barriers is -----.

- ☒ a) To increase employment b) To reduce unnecessary imports.
 c) To increase exports d) To increase imports

5. Imposition of tariff, raises domestic prices causing fall in consumption of domestic goods is _____ effect of tariffs.

- a) Productive effect ☒ b) Revenue effect
 c) Protective effect d) Transfer effect

6. Brexit is the name given to the departure of _____ from the European Union.

- a) Belgium ☒ b) Britain
 c) Poland d) Bulgaria

7. Current account balance records all the receipts and payments for _____
☒ a) Only visible items b) Only invisible items
 c) Both visible and invisible items d) Loans taken
8. Devaluation is ----- adjustment in value of the currency of the country
☒ a) Downward b) Upward
 c) Vertical d) Neutral
9. WTO replaced ----- in 1995.
 a) TRIPS b) TRIMs
☒ c) GATT d) GATs
10. As per Purchasing Power Parity theory exchange rate is determined by comparing _____
☒ a) Prices b) Import
 c) Purchasing power d) Export
11. Spot exchange rate is _____
 a) Managed exchange rate b) Fixed exchange rate
 c) Floating exchange rate ☒ d) Current exchange rate
12. Hedging function is about covering risk through _____
 a) Speculation b) Forward exchange.
☒ c) Static exchange d) Backward exchange

Q.1. B) State whether the following statements are TRUE or FALSE (Any 10)

10

- ☒ 1. According to modern theory, there is no need for a separate theory of international trade.
- ☒ 2. Jacob Viner developed the concept of Income terms of trade .
- ☒ 3. Equilibrium terms of trade are determined through offer curves.
- ☒ 4. Free trade leads to an increase in cost and inefficiency.
- ☒ 5. Specific duties are imposed on a fixed percentage of the value of imported goods.
- ☒ 6. India is a dialog partner of ASEAN.
- ☒ 7. Medium-term loans of a country are denoted in the Current account of BOP.
- ☒ 8. Exchange control is restricting the use of foreign currency.
- ☒ 9. TRIPs agreement covers intellectual property in case of geographical Identities.
- ☒ 10. Countries in the world are following a fixed exchange rate system.

- ✓11. Speculation is opposite to hedging.
- ✓12. The aim of RBI's intervention in the foreign exchange market is to reduce excess volatility.

Q. 2. Answer any two of the following. 15

- A. Explain Ricardian Comparative Cost Difference Theory of International Trade.
- B. Discuss different concepts of Terms of Trade.
- C. Describe various types of gains from trade.

Q. 3 Answer any two of the following. 15

- A. Discuss the arguments in favour of and against free trade policy.
- B. Describe different types of tariffs.
- C. Explain the objectives and achievements of the European Union.

Q. 4 Answer any two of the following. 15

- A. Explain the concept and structure of balance of payments.
- B. Analyze different measures to correct disequilibrium in balance of payments.
- C. Briefly explain the WTO's TRIPs and TRIMs agreements.

Q. 5. Answer any two of the following. 15

- A. Explain how the equilibrium rate of exchange is determined.
- B. Discuss the purchasing power parity theory of exchange rate determination.
- C. Explain the role of central bank in foreign exchange management.

Q.6 Write short notes on any four of the following 20

- A. Offer Curves
- B. Types of Economic integration
- C. Effects of Tariffs
- D. Functions of foreign exchange market
- E. Spot and Forward exchange rate
- F. Types of disequilibrium in balance of payment.

मराठी अनुवाद

वेळ: ३ तास

गुण: १००

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात

३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा

प्र. १. अ) योग्य उत्तर निवडून विधाने पुन्हा लिहा (कोणतीही दहा) १०

१. आंतरराष्ट्रीय व्यापार हा _____ खर्च फरक स्थिती असल्यास घडून येत नाही.

अ) तुलनात्मक

ब) निरपेक्ष

✓ क) समान खर्च फरक

ड) सरासरी

२. जर $\frac{PK}{PL} USA < \frac{PK}{PL} India$, असेल तर भारत हा _____ असलेला देश आहे.

अ) श्रम तुटवडा

ब) भांडवल विपुलता

क) श्रम विपुलता

ड) श्रम तटस्थता

३. अनोन्य मागणी _____ च्या संदर्भात व्यक्त केली जाते.

अ) खर्च वक्र

ब) पुरवठा वक्र

क) प्रस्ताव वक्र

ड) लोरेन्झ वक्र

४. _____ व्यापार बंधनांचे प्रमुख उद्दिष्ट आहे.

अ) रोजगार वाढविणे

✓ ब) अनावश्यक आयात कमी करणे

क) निर्यात वाढविणे

ड) निर्यात कमी होते

५. शुल्क लादल्यामुळे देशांतर्गत किमतीत वाढ होते त्यामुळे देशांतर्गत वस्तूंचा उपभोग कमी होतो त्यास _____ शुल्क म्हणतात.

अ) उत्पादन

ब) उत्पन्न

क) संरक्षित

ड) बदली

६. ब्रेविझट म्हणजे _____ देशाचे युरोपियन युनिअन मधून निर्गमन होय.

- अ) बेल्जियम ब) ब्रिटन
क) पोलंड ड) बल्गेरिया

७. चालू खात्यावरील शिलकीच्या नोंदी मध्ये मध्ये पुढील गोष्टीचा समावेश होतो.

- अ) फक्त दृश्य वस्तू ब) फक्त अदृश्य वस्तू
क) दोन्ही दृश्य आणि अदृश्य वस्तू ड) घेतलेले कर्ज

८. अवमूल्यन म्हणजे देशातील चलनाच्या मूल्या मधील _____ बदल.

- अ) अधोगामी ब) ऊर्ध्वगामी
क) अनुलंब ड) तटस्थ

९. १९९५ मध्ये जागतिक व्यापार संघटनेने (WTO) _____ ची जागा घेतली.

- अ) ट्रिप्स (TRIPS) ब) ट्रिम्स (TRIMS)
क) गॅट (GATT) ड) गॅट्स (GATs)

१०. खरेदी शक्ती समता सिद्धांत विनिमय दर निश्चिती मध्ये _____ ची तुलना करतो.

- अ) किमती ब) आयात
क) खरेदी शक्ती ड) निर्यात

११. हजर विनिमय दर हा _____ असतो.

- अ) व्यवस्थापित विनिमय दर ब) स्थिर विनिमय दर
क) लवचिक विनिमय दर ड) चालू विनिमय दर

१२. व्यवहार रक्षण (Hedging) म्हणजे _____ प्रकारच्या जोखिमेपासून संरक्षण मिळवून देणे होय.

- अ) सट्टेबाजी ब) वायदा विनिमय
क) स्थितीशील विनिमय ड) प्रतिगामी विनिमय

प्र. १. ब) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा (कोणतेही दहा)

१०

१. आधुनिक सिद्धांतानुसार वेगळ्या आंतरराष्ट्रीय व्यापार सिद्धांताची गरज नाही.
२. जेकब वायनर यांनी उत्पन्न व्यापार शर्ती ही संकल्पना विकसित केली.
३. समतोल व्यापार शर्ती प्रस्ताव वक्राच्या सहाय्याने निश्चित होतात.
४. मुक्त व्यापारामुळे खर्च आणि कार्यक्षमता यामध्ये वाढ होते.
५. विशिष्ट शुल्क हे आयात केलेल्या वस्तूच्या मूल्याच्या निश्चित टक्केवारीवर आकारले जाते.
६. भारत हा ASEAN चा संवाद भागीदार आहे.
७. व्यवहारतोलांमध्ये देशाच्या चालू खात्यावर मध्यम कालीन कर्ज दाखविले जाते.
८. विनिमय नियंत्रणामुळे परकीय विनिमय चलनाच्या वापरावर बंधने येतात.
९. ट्रिप्स करारामध्ये भौगोलिक प्रदेशाबाबतीत बौद्धिक संपदांचा समावेश होतो.
१०. जगातील देश स्थिर विनिमय दर पद्धतीचा अवलंब करतात.
११. सट्टेबाजी हे व्यवहार रक्षणाच्या (hedging) विरोधी आहे.
१२. भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या परकीय विनिमय बाजारपेठेतील हस्तक्षेपाचा उद्देश अतिरिक्त स्थित्यंतरे कमी करणे हा आहे.

प्र. २ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

१५

- अ) रिकार्डोचा आंतरराष्ट्रीय व्यापार बाबतचा तुलनात्मक खर्चाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) व्यापार शर्तीच्या मोजमापाच्या विविध संकल्पनांची चर्चा करा.
- क) आंतरराष्ट्रीय व्यापार पासून होणाऱ्या लाभांच्या विविध प्रकारांचे विवेचन करा.

प्र. ३ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

१५

- अ) मुक्त व्यापार धोरणाच्या बाजूने आणि विरोधी मुद्द्यांची चर्चा करा.
- ब) आयात जकर्तीच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.
- क) युरोपियन युनियन या व्यापारगटाची उद्दिष्टे आणि कामगिरी स्पष्ट करा.

प्र. ४ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

१५

- अ) व्यवहारशेफाची संकल्पना आणि रचना स्पष्ट करा.
- ब) व्यवहार शेफातील असमतोल दूर करण्यासाठीच्या उपायांचे विश्लेषण करा.
- क) जागतिक व्यापार संघटनेच्या व्यापारा संबंधित बौद्धिक संपदेचा हक्क (TRIPS) आणि व्यापारा संबंधित गुंतवणूक विषयक उपाय करार (TRIMS) थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र. ५ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

१५

- अ. समतोल विनिमय दर कसा निश्चित होतो ते स्पष्ट करा.
- ब. विनिमय दर निश्चितीच्या खरेदी शक्ती समता सिद्धांताची चर्चा करा.
- क. परकीय विनिमय दर व्यवस्थापनात मध्यवर्ती बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र. ६ खालीलपैकी कोणत्याही चार टिप लिहा

२०

- अ. प्रस्ताव वक्र
- ब. आर्थिक एकत्रीकरणाचे प्रकार
- क. आयात जकातीचे आर्थिक परिणाम
- ड. परकीय विनिमय बाजाराची कार्ये
- ई. हजर आणि वायदा विनिमय दर
- फ. असंतुलित व्यवहारशेफाचे विविध प्रकार.

TIME-3 HRS

MARKS-100

- N.B.**
1. All questions are compulsory
 2. Figures to the right indicate full marks

(A) Select the most appropriate answer from the options given below (Any Ten) 10

1. Strategic Human Resource Management is the _____ management of people.
 - a) Reactive
 - b) Proactive
 - c) Rigid
 - d) Fixed
2. _____ is a process of studying and collecting information relating to operations and responsibilities of a specific job.
 - a) Role Analysis
 - b) Benefit Analysis
 - c) Cost Analysis
 - d) Job Analysis
3. _____ is a process of searching and attracting capable candidates to apply for the job.
 - a) Selection
 - b) Placement
 - c) Recruitment
 - d) Termination
4. _____ training implies training provided in a lecture hall.
 - a) Vestibule
 - b) Simulation
 - c) Apprenticeship
 - d) Case study
5. The _____ effect occurs when rater evaluates the employee on the basis of one positive quality.
 - a) Spill over
 - b) Horn
 - c) Halo
 - d) Contrast
6. _____ is a technique of Management Development Program, whereby, a senior manager acts as a guide to train and develop junior managers.
 - a) Coaching
 - b) Redressal
 - c) Engagement
 - d) Promotion
7. _____ leaders do not encourage innovative ideas.
 - a) Transactional
 - b) Professional
 - c) Transformational
 - d) Modern

8. _____ theory assumes that people are not creative.
a) W b) X
c) Y d) Z
9. The concept of Emotional Quotient was developed by _____.
a) Abraham Maslow b) Victor Vroom
c) Henry Fayol d) Daniel Goleman
10. _____ is a characteristic of Millennials.
a) Fear of multitasking b) Passion for technology
c) Lack of mobility d) disinterest in virtual interaction
11. _____ is a pattern of employment which has a non-rigid start and finish timing within agreed limits.
a) Temporary employment b) Flexi-time employment
c) Job sharing d) Part-time employment
12. _____ is one of the reasons of employee absenteeism.
a) Optimum workload b) Reduced stress
c) High motivation d) Personal or family problems

(B) State whether the following statements are True OR False: (Any Ten)

10

1. Traditional Managers adopt flexible Human Resource policies.
2. Job title, job location and job summary are components of Job Description.
3. Promotion and transfer are external sources of Recruitment.
4. Classroom lectures are On -the-job training methods.
5. Performance appraisal facilitates promotion decisions.
6. Counseling and Mentoring are synonymous.
7. Non-Statutory Welfare facilities are compulsory in all organizations.
8. Self-actualization needs exist in all people.
9. Morale refers to social condition of the employees in the organisation.
10. "The sexual harassment of women at workplace act (prevention, prohibition and redressal) was passed in 2018
11. Virtual teams work through E technology platforms such as videoconferencing.
12. Employee empowerment is the extent to which employees feel passionate and committed to do their job.

Q.No.2 Answer ANY TWO of the following:

15

- a) Define Human Resource Management. Explain its importance.
- b) What is Human Resource Planning? Explain the steps in it.
- c) What is E-Selection? Discuss its techniques.

Q.No.3 Answer ANY TWO of the following:

15

- a) Explain the process of identifying training needs in an organisation.
- b) What are the methods of Performance Appraisal?
- c) Explain the concept of Succession Planning. Why is it needed in an organisation?

Q.No.4 Answer ANY TWO of the following:

15

- a) Discuss Vroom's Expectancy Model.
- b) Explain factors affecting Spiritual Quotient.
- c) Explain the procedure for redressing employee grievances.

Q.No.5 Answer ANY TWO of the following:

15

- a) Explain the importance of creating innovative organisations.
- b) Discuss the importance of Human Resource Information system.
- c) Explain factors leading to absenteeism in organisations.

Q.No.6 Write short Notes (Any Four)

20

- a) Job Design
- b) Human Resource Development
- c) Transformational Leadership
- d) Importance of Potential Appraisal
- e) Competency Mapping
- f) Workforce diversity

मराठी भाषांतर

वेळ: ३ तास

गुण: १००

सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात

प्र. क्र. १- (अ) खालील पर्यायांमधून योग्य पर्यायाची निवड करा. (कोणतेही दहा)

१०

१. धोरणात्मक मानव संसाधन व्यवस्थापन हे _____ स्वरूपाचे व्यवस्थापन आहे.
 अ. प्रतिक्रियाशील ब. सक्रिय/ पुर्वदक्ष
 क. अलवचिक ड. स्थिर
२. एखाद्या विशिष्ट नोकरी किंवा कामा संबंधित कार्ये आणि जबाबदाऱ्यां विषयीची माहितीचे संकलन आणि अभ्यासण्याची प्रक्रिया म्हणजेच _____ होय.
 अ. भूमिका विश्लेषण ब. लाभ विश्लेषण
 क. खर्चाचे विश्लेषण ड. कार्य विश्लेषण/पृथःकरण
३. _____ ही नोकरीसाठी अर्ज करण्याची, सक्षम उमेदवार शोधण्याची आणि त्यांना आकर्षित करण्याची प्रक्रिया आहे.
 अ. निवड ब. नियुक्ती
 क. भरती ड. समाप्ती
४. _____ प्रशिक्षण म्हणजे हॉलमध्ये दिले जाणारे प्रशिक्षण.
 अ. प्रयोग शाळा (Vestibul) ब. प्रतिरूप/प्रतिसृष्टी (Simulation)
 क. उमेदवारी काळ (Apprenticeship) ड. प्रकरण-घटना अभ्यास (Case Study)
५. जेव्हा रेटर/ मुल्यांकन कर्ता कर्मचाऱ्याच्या एखाद्या सकारात्मक गुणवत्तेच्या आधारे मूल्यमापन करतो तेव्हा _____ परिणाम उद्भवतो.
 अ. गत कामगिरी प्रभाव (Spillover effect) ब. नकारात्मकता (Horn)
 क. सकारात्मकता (Halo) ड. विरोधाभास (Contrast)
६. _____ हे व्यवस्थापन विकास कार्यक्रमाचे एक तंत्र आहे, ज्याद्वारे वरिष्ठ व्यवस्थापक कनिष्ठ व्यवस्थापकांना प्रशिक्षित आणि विकसित करण्यासाठी मार्गदर्शक म्हणून काम करतात.
 अ. मार्गदर्शन (Coaching) ब. निवारण
 क. प्रतीबद्धता/कार्यमग्नता ड. पदोन्नती
७. _____ नेते नाविन्यपूर्ण कल्पनांना प्रोत्साहन देत नाहीत.
 अ. व्यावहारिक ब. व्यावसायिक
 क. परिवर्तनवादी ड. आधुनिक
८. _____ सिद्धांत गृहीत धरतो की लोक सर्जनशील नाहीत.
 अ. W ब. X
 क. Y ड. Z

९. भावनिक अंश/ भावनांक ही संकल्पना _____ यांनी विकसित केली होती.
 अ. अब्राहम मास्लो
 क. हेन्री फेयोल
 ब. व्हिक्टर व्रूम
 ड. डॅनियल गोलमन
१०. _____ हे मिलेनियल्सचे/सहस्रावधी चे एक वैशिष्ट्य आहे
 अ. कार्य बाहुल्यांची भीती
 क. गतिशीलतेचा अभाव
 ब. तंत्रज्ञानाची आवड
 ड. आभासी परस्परसंवादाची अनास्था
११. _____ हा रोजगार/नोकरीचा असा एक प्रकार आहे; ज्यात एका ठराविक मर्यादित कामाची सुरुवात आणि समाप्ती याबाबत वेळेची लवचिकता असते.
 अ. तात्पुरता रोजगार
 क. कार्य विभाजना पद्धत (Job Sharing)
 ब. सोयीच्या वेळेत काम (Flexi-time employment)
 ड. अर्धवेळ रोजगार
१२. _____ हे कर्मचारी गैरहजर राहण्याचे एक कारण आहे.
 अ. उच्चतम कामाचा ताण
 क. उच्च प्रेरणा
 ब. कमी झालेला ताण
 ड. वैयक्तिक किंवा कौटुंबिक समस्या

(ब) खालील विधाने सत्य आहेत की असत्य आहेत हे सांगा: (कोणतेही दहा)

१०

१. पारंपारिक व्यवस्थापक लवचिक मानव संसाधन धोरणे स्वीकारतात.
२. नोकरी/कामाचे नांव, नोकरीचे स्थान आणि नोकरीचा सारांश हे नोकरीच्या वर्णनाचे/तपशीलाचे घटक आहेत.
३. पदोन्नती आणि बदली हे भरतीचे बाह्य स्रोत आहेत.
४. वर्गातील व्याख्याने ही नोकरीवरील प्रशिक्षण (on -the-job) पद्धती आहेत.
५. कामगिरी मूल्यांकनामुळे (Performance appraisal) पदोन्नतीचे निर्णय घेणे सुलभ होते.
६. समुपदेशन आणि मार्गदर्शन या एकच संकल्पना आहेत.
७. सर्व संस्थांमध्ये गैर-वैधानिक कल्याणकारी सुविधा अनिवार्य आहेत.
८. स्वयं-परीपूर्णतेची (Self-actualization) गरजा सर्व लोकांमध्ये असतात.
९. मनोबल म्हणजे कर्मचार्यांची संस्थेतील सामाजिक स्थिती.
१०. "कामाच्या ठिकाणी महिलांचा लैंगिक छळ कायदा (प्रतिबंध, प्रतिबंध आणि निवारण) 2018 मध्ये लागू करण्यात आला.
११. आभासी संघ/समुह व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंग सारख्या ई तंत्रज्ञान पद्धतीद्वारे काम करतात.
१२. कर्मचारी सशक्तीकरण म्हणजे कर्मचारी काम करतांना त्यांच्यात उत्कटता आणि वचनबद्धता जाणवणे होय.

प्र. क्र. २ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) मानव संसाधन व्यवस्थापनाची व्यख्या सांगून त्याचे महत्त्व विशद करा.
- ब) मानव संसाधन नियोजन म्हणजे काय? मानव संसाधन नियोजन प्रक्रियेचे टप्पे/ पायऱ्या विशद करा.
- क) ई-निवड म्हणजे काय? ई-निवड च्या विविध तंत्रांची चर्चा करा.

प्र. क्र. ३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) संस्थेतील प्रशिक्षणा कार्यक्रमाच्या गरजा ओळखण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- ब) कामगिरी मूल्यांकनाच्या विविध पद्धती काय आहेत ते सांगा.
- क) उत्तराधिकार नियोजनाची संकल्पना स्पष्ट करा. संस्थेत त्याची गरज का असते ते सांगा ?

प्र. क्र. ४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) Vroom च्या अपेक्षा मॉडेलवर चर्चा करा.
- ब) अध्यात्मिक भावनांकावर (Spiritual Quotient) परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- क) कर्मचाऱ्यांच्या तक्रारीचे निवारण करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ५ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) नाविन्यपूर्ण संस्था निर्माण करणे का महत्वाचे आहे ते स्पष्ट करा.
- ब) मानव संसाधन माहिती प्रणालीचे महत्त्व यावर चर्चा करा.
- क) उद्योसंस्थेत कर्मचारी गैरहजरी वाढण्यास जबाबदार असणारे घटक स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ६ थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

१५

- अ) कार्य रचनाकृती/आराखडा (Job Design)
- ब) मानव संसाधन विकास
- क) परिवर्तनवादी नेतृत्व
- ड) संभाव्यता मूल्यमापनाचे महत्त्व
- ई) सक्षमता मॅपिंग
- फ) कामगारांची विविधता

वेळ: ३ तास

गुण १००

टीप: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत

२. उजवीकडील अंक गुण दर्शवित

३. इंग्रजी पत्रिका मुळ मानवी.

प्र.१. अ. खालील पर्यायांमधून सर्वात योग्य उत्तर निवडा (कोणतेही दहा) (१०)

१. _____ ही एक वेगळी ओळख देण्यासाठी उत्पादनाला वेगळे नाव किंवा चिन्ह देण्याची प्रक्रिया आहे

- मुद्रांकन
- बांधणी
- विमा
- हमी

२. वाक्ये जसे- 'ही बाजूला', 'पाण्यापासून संरक्षण करा', 'नाजूक- काळजीने हाताळा' इत्यादी _____ ची उदाहरणे आहेत.

- चिन्हांकित करणे
- खुण-चीठी
- जाहिरात
- मुद्रांकन

३. _____ निविदामध्ये बंदरावर जहाजाच्यावर माल चढवण्यापर्यंत झालेल्या खर्चाचा समावेश होतो.

- एफ ओ बी - FOB
- सी आणि एफ- C&F
- सी आय एफ- CIF
- एफ ओ डी - FOD

४. _____ निर्माता आणि परदेशी खरेदीदार यांच्यातील मध्यस्थ आहे.

- देशांतर्गत उत्पादक
- आयातदार
- व्यापारी निर्यातदार
- कंत्राटदार

५. _____ गोदाम आणि किरकोळ दुकानांमध्ये वस्तू हलविण्याच्या क्रियाकलापाचा संदर्भ देते.

- वस्तुसुची व्यवस्थापन
- नेटवर्क रचना
- साहित्य हाताळणी
- सुविधा स्थान

६. _____ संभाव्य खरेदीदारांचा पुढाकार मिळविण्यात मदत करते.

- जाहिरात
- प्रसिद्धी
- वैयक्तिक विक्री
- व्यापार सवलत

७. स्विच ट्रेडिंग, बार्टर आणि ऑफ सेट या _____ च्या पद्धती आहेत.

- तपासणी
- जाहिरात
- विमा
- प्रतीव्यापार

८. जहाजावर माल चढविण्यापूर्वीच्या अर्थसाह्यला _____ असेही म्हणतात.

- बांधणी पत
- आसवशीत अर्थसाह्य
- फॉरफिटिंग
- ईपीसीजी

९. _____ लघु आणि सूक्ष्म उद्योगांना वित्तपुरवठा करते.

- ईसीजीसी
- डीजीएफटी
- सिडबी
- सेझ

१०. दर्जा धारक निर्यातदारांसाठी आर सी एम सी _____ द्वारे जारी केले जाते.

- डीजीएफटी
- ई आय सी
- एफ आय ई ओ
- वस्तू महामंडळे

११. _____ निर्यातदाराला शिपमेंटची औपचारिकता आणि सीमाशुल्क प्रक्रिया पूर्ण करण्यास मदत करते.

- ई पी सी
- कर अधिकारी
- सी आणि एफ दलाल
- आयातदार

१२ .. इतर कागदपत्रे तयार करण्यासाठी आवश्यक असलेली सर्व माहिती असलेले मूलभूत दस्तऐवज _____ आहे.

- व्यापारी बीजक
- जहाज भरण पत्र
- व्यापारी प्रतिनिधीचा दाखला
- मूळ प्रमाणपत्र

प्र.१.ब. खालील विधाने सत्य आहेत की असत्य आहेत ते सांगा. (कोणतेही दहा) (१०)

1. उत्पादनाची हमी ही निर्यातदाराकडून दिलेली हमी असते की उत्पादन निर्धारित केल्याप्रमाणे कार्य करेल.
2. खुण-चीठीमुळे ग्राहकांना उत्पादनांची वैधानिक माहिती देण्यात मदत होते.
3. सी आय एफ निविदे अंतर्गत, निर्यातदाराला पारगमनातील जोखीम/नुकसान भरून काढण्यासाठी सागरी विमा पॉलिसी घ्यावी लागते.
4. उत्पादनाची वैशिष्ट्ये निर्यात विपणनामध्ये वितरण वाहिन्यांच्या निवडीवर प्रभाव पाडतात.
5. निर्यातदाराला आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठेतील वाहतुकीचा मार्ग निवडताना खरेदीदाराची निकड लक्षात घेण्याची गरज नाही.
6. जाहिरातीमुळे खरेदीदाराचे आक्षेप हाताळण्यात मदत होते.
7. काउंटरट्रेड ही देशांमधील देवाणघेवाणीची एक प्रणाली आहे ज्यामध्ये वस्तू आणि सेवा पैशांऐवजी पेमेंट म्हणून वापरल्या जातात.
8. निर्यातदारांना भांडवली वस्तूंच्या खरेदीसाठी पॅकिंग क्रेडिट दिले जाते.
9. एक्झिम बँक भारतीय निर्यातदारांना विमा संरक्षण देऊन मदत करते.
10. आय एस ओ प्रमाणन असलेल्या मालासाठी मालाची शिपमेंटपूर्व तपासणी आवश्यक आहे.
11. निर्यातदार दलालास पोर्ट ट्रस्ट प्राधिकरणाकडून कार्टिंग आदेश प्राप्त करणे आवश्यक आहे.
12. व्यापारी प्रतिनिधीचा दाखल्या मध्ये वस्तूंचा मूळ देश नमूद केला जातो.

प्र.२. खालीलपैकी कोणतेही दोन उत्तर द्या (१५)

- अ) मुद्रांकन निर्णयांवर परिणाम करणाऱ्या विविध घटकांची चर्चा करा
ब) निर्यात किंमत ठरवणारे घटक कोणते आहेत?

क) खालील दिलेल्या माहितीच्या आधारे निर्यातदाराने निश्चित करावयाची किमान FOB किंमत, यूएस डॉलरमध्ये शोधा.

जेव्हा एक यूएस \$ = ₹ ८०/- आहे.

विवरण	रक्कम
साहित्याची किंमत	६५,०००/-
मजुरीची किंमत	१०,०००/-
वाहतूक खर्च	५,०००/-
एफओबी खर्चाच्या १०% @ नफ्यात योगदान	
एफओबी किमतीच्या १०% @ कर परतावा	

प्र.३. खालीलपैकी कोणतेही दोनची उत्तर लिहा

(१५)

- अ) निर्यात विपणनामध्ये वितरण वाहिन्यांच्या निवडीवर कोणते घटक परिणाम करतात?
- ब) निर्यात विपणनामध्ये विम्याची गरज स्पष्ट करा
- क) निर्यात विपणनातील व्यापार मेळावे आणि प्रदर्शनांचे महत्त्व चर्चा करा.

प्र.४. खालीलपैकी कोणतेही दोनची उत्तर लिहा

(१५)

- अ) पत पत्र उघडण्याच्या प्रक्रियेचे वर्णन करा.
- ब) जहाजावर माल चढवण्यापूर्वी आर्थसाह्ये आणि जहाजावर माल चढविल्या नंतरचे आर्थसाह्ये यातील फरक करा.
- क) निर्यात वित्तपुरवठा करण्यात व्यापारी बँकांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.५. खालीलपैकी कोणतेही दोन उत्तर द्या

(१५)

- अ) निर्यातीमध्ये जहाजावर माल चढवण्यापूर्वी प्रक्रिया स्पष्ट करा .
- ब) निर्यातदाराने पूर्ण करायच्या कस्टम क्लिअरन्स औपचारिकतेची चर्चा करा.
- क) व्यावसायिक बीजकांचे महत्त्व सांगा.

प्र.६. खालील कोणत्याही चारावर टिपा लिहा: (कोणत्याही चार)

(२०)

- i) निर्यात विपणनासाठी उत्पादन नियोजन निर्णय
- ii) निर्यातीतील मूल्यनिर्धारण निविदा
- iii) व्यापारला प्रोत्साहन देणारं विक्री तंत्र
- iv) निर्यात विपणनामध्ये देयकाच्या पद्धती
- v) हमीपत्र देवून निर्यात
- vi) जहाज पावती

Time: - 03Hours

Marks:- 100

Note: 1. All questions are compulsory.

2. Figures to the right indicate full marks.

Q.1 (A) Select the most appropriate answer from the option given below. (Any Ten) 10

1. Product research is a study of aspects involved in making & ____ a product.
a) Selling b) Manufacturing c) Marketing d) Packaging
2. Product is a bundle of tangible and ____ attributes.
a) Intangible b) Specialized c) Physical d) Branded
3. Rising initiatives by manufacturers to reduce ecological footprint has led to adoption of ____ packaging
a) Red b) Brown c) Green d) Blue
4. ____ is the management of all the activities involved in procurement of raw materials, production and distribution of finished goods to customers.
a) Supply Chain Management b) Production Management
c) Financial Management d) Emotional Management
5. ____ is a post-testing method of testing advertising effectiveness.
a) Check-list Method b) Recall test c) Consumers Jury Test
d) Sales Area Test
6. In ____ distribution channel, goods are supplied from producer to customers directly without involvement of intermediaries.
a) Three Level b) Direct Marketing c) Indirect Marketing d) Four Level
7. Under ____ services, Professional Marketing Research Agencies continuously collect data on various marketing areas and supplies it against payment.
a) Retail b) Professional Services c) Product Distributor d) Field
8. Indian Rural Markets are ____ over more than 5 lakh villages.
a) Scattered b) Concentrated c) Divided d) Seasonal
9. ____ tries to find out the possible causes related to sales.
a) Product research b) Advertising Research c) Sales Research
d) Price research)
10. Sales forecasting is a branch of ____
a) Consumer research b) Sales research c) Sales Analysis
d) Advertising research
11. NCAER stands for National ____ of Applied Economic Research
a) Council b) Committee c) Center d) Club
12. Under ____ services, professional research agencies collect primary data through various methods of data collection on behalf of clients.

a) Syndicated Data b) Field c) CRM d) Market Audit

B) State whether the following statements are true or false: (Any 10)

10

1. B2C distribution channel describes business transactions between manufacturer and consumer.
2. Product research is limited only to domestic market and products.
3. In penetration price strategy low prices are charged during introductory stage.
4. Motivation Research is a part of Consumer Research.
5. Supply Chain Management and Physical Distribution are synonymous terms.
6. Focus Group interview is the most popular method of conducting consumer research.
7. Indian rural market are homogeneous in nature
8. Sales Analysis by Territory is a method of market research
9. Rural consumers are not price sensitive
10. Services of advertising agencies for marketing research is costlier than conducting it with regular employees.
11. Professional Marketing Research Agencies should disclose the research findings to the competitive business firms of the client.
12. Marketing Research Agencies should force the respondents to provide data for research.

Q2. Answer **any two** of the following

15

- a) What are methods used for conduct of product research?
- b) What are the components of a brand?
- c) What is price research and significance of conducting price research?

Q.3. Answer **any two** of the following

15

- a) What do you mean by Physical Distribution Research? Explain its importance in brief.
- b) Explain the concept and different elements of Promotion.
- c) What is meant by Consumer Research? Explain the objectives of Consumer Research.

Q. 4 Answer **any two** of the following

15

- a) What is sales research? Explain its significance.
- b) Describe the features of rural marketing research.
- c) What is global marketing research?. Explain the factors affecting global marketing research.

Q5. Answer **any two** of the following

15

- a) What are the factors that influence the decision on organising marketing research Activities?
- b) Explain the merits and demerits of hiring services of Professional Marketing Research Agencies.
- c) State and explain the activities of any two prominent marketing research agencies.

Q6 Write a short note (Any four)

20

- a) Areas/Scope of Product Research
 - b) Brand Research
 - c) Distribution Channel Research
 - d) Consumer Research
 - e) In-house Marketing Research Dept.
 - f) Features of Indian Rural Market
-

मराठी भाषांतर

वेळ- ०३ तास

गुण-१००

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.क्र.१ (अ) खालील पर्यायातून सर्वात योग्य उत्तर निवडा. (कोणतेही दहा)

१०

१. उत्पादन संशोधन म्हणजे वस्तू/उत्पादन निर्मिती आणि _____ संबंधित विविध पैलूंचा अभ्यास होय.
अ) विक्री ब) उत्पादन क) विपणन ड) पॅकेजिंग
२. उत्पादन म्हणजे मूर्त आणि _____ गुणधर्मांचा अंतर्भाव असणारी वस्तू होय.
अ) अमूर्त ब) विशेष क) भौतिक ड) ब्रांडेड
३. पर्यावरणीय परीणाम कमी करण्यासाठी उत्पादकांच्या वाढत्या पुढाकारामुळे _____ संवेष्टनाचा अवलंब सुरु झाला आहे.
अ) लाल ब) तपकिरी क) हिरवा ड) निळा
४. _____ हे कच्च्या मालाची खरेदी, उत्पादन आणि ग्राहकांना तयार वस्तूंचे वितरण यामध्ये गुंतलेल्या सर्व कार्यांचे व्यवस्थापन आहे.
अ) पुरवठा साखळी व्यवस्थापन ब) उत्पादन व्यवस्थापन क) आर्थिक व्यवस्थापन ड) भावनिक व्यवस्थापन
५. _____ ही जाहिरात परिणामकारकता तपासण्याची उत्तर चाचणी (Post Testing) पद्धत आहे.
अ) चेक-लिस्ट/सूची पद्धत ब) रिकॉल/स्मरण चाचणी क) ग्राहक ज्युरी चाचणी ड) विक्री क्षेत्र चाचणी
६. _____ वितरण साखळी अंतर्गत; मध्यस्थांच्या सहभागाशिवाय थेट उत्पादकाकडून ग्राहकांना वस्तूंचा पुरवठा केला जातो.
अ) तीन स्तर ब) थेट विपणन क) अप्रत्यक्ष विपणन ड) चार स्तर
७. _____ सेवा अंतर्गत, व्यावसायिक विपणन संशोधन एजन्सी सतत विविध विपणन क्षेत्रांवरील तथ्यमाहिती/ संकलित करतात आणि शुल्काच्या बदल्यात त्याचा पुरवठा करतात.
अ) किरकोळ ब) पेशेवाईक सेवा क) उत्पादन वितरक ड) क्षेत्रीय
८. भारतीय ग्रामीण बाजारपेठा पाच लाखाहून अधिक गावांमध्ये _____ आहेत.
अ) विखुरलेल्या ब) केंद्रित क) विभागलेल्या ड) हंगामी स्वरूपात
९. _____ विक्रीशी संबंधित संभाव्य कारणे शोधण्याचा प्रयत्न करते.
अ) उत्पादन संशोधन ब) जाहिरात संशोधन क) विक्री संशोधन ड) किंमत संशोधन
१०. विक्री अंदाज ही _____ ची शाखा आहे.
अ) ग्राहक संशोधन ब) विक्री संशोधन क) विक्री विश्लेषण ड) जाहिरात संशोधन

११. NCAER म्हणजे नॅशनल _____ ऑफ अप्लाइड इकॉनॉमिक रिसर्च

अ) परिपद ब) समिती क) केंद्र ड) क्लब

१२. _____ सेवा अंतर्गत, व्यावसायिक संशोधन संस्था ग्राहकांच्या वतीने तथ्य संकलनाच्या विविध पद्धतींद्वारे प्राथमिक माहितीतथ्य/ गोळा करतात.

अ) सिंडिकेटेड डेटा ब) फील्ड क) CRM ड) मार्केट ऑडिट

(ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य आहेत हे सांगा: (कोणतेही दहा)

१०

१. B2C वितरण साखळी उत्पादकांआणि ग्राहक यांच्यातील व्यावसायिक व्यवहारांचे वर्णन करते.
२. उत्पादन संशोधन केवळ देशांतर्गत बाजारपेठ आणि उत्पादनांपुरतेच मर्यादित आहे.
३. प्रवेशशिरकाव/ किंमत धोरणात प्रास्ताविक टप्प्यात कमी किमती आकारल्या जातात.
४. प्रेरणा संशोधन हा ग्राहक संशोधनाचा एक भाग आहे.
५. पुरवठा साखळी व्यवस्थापन आणि भौतिक वितरण या समानार्थी संज्ञा आहेत.
६. लक्ष्य निर्धारित समुह) Focused (मुलाखत ही ग्राहक संशोधनाची सर्वात लोकप्रिय पद्धत आहे.
७. भारतीय ग्रामीण बाजारपेठ एकसंध स्वरूपाच्या आहेत.
८. प्रांतविभाग/ निहाय विक्री विक्षेपण; ही बाजार संशोधनाची पद्धत आहे
९. ग्रामीण ग्राहक किंमतीच्या बाबतीत संवेदनशील नसतात
१०. विपणन संशोधनासाठी नियमित कर्मचाऱ्यांऐवजी जाहिरात संस्थेचा वापर करणे काहीसे महाग ठरते .
११. व्यावसायिक विपणन संशोधन संस्थांनी संशोधनाचे निष्कर्ष पक्षकाराच्या स्पर्धात्मक व्यावसायिक कंपन्यांना जाहीर केले पाहिजेत.
१२. विपणन संशोधन संस्थांनी प्रतिसादकर्त्यांना संशोधनासाठी डेटामाहिती/ प्रदान करण्यास भाग पाडले पाहिजे.

प्र.क्र.२ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) उत्पादन संशोधनासाठी कोण-कोणत्या पद्धती वापरल्या जातात?
- ब) ब्रॅंडचे(मुद्रा) घटक कोण कोणते आहेत?
- क) किंमत संशोधन म्हणजे काय? किंमत संशोधनाचे महत्त्व सांगा

प्र.क्र.३ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) भौतिक वितरण (Physical Distribution) संशोधन म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व थोडक्यात सांगा.
- ब) विक्रय वृद्धी (Promotion) संकल्पना आणि प्रमोशनचे विविध घटक स्पष्ट करा.
- क) ग्राहक संशोधन म्हणजे काय? ग्राहक संशोधनाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

प्र.क्र.४ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) विक्री संशोधन म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व समजावून सांगा.
- ब) ग्रामीण विपणन संशोधनाच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
- क) जागतिक विपणन संशोधन म्हणजे काय? जागतिक विपणन संशोधनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्र.क्र.५ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) विपणन संशोधन उपक्रम आयोजित करण्याच्या निर्णयावर कोण-कोणते घटक परिणाम करतात?
- ब) संशोधना करीता प्रोफेशनल मार्केटिंग रिसर्च एजन्सीजच्या सेवा घेतल्याने होणारे फायदे व तोटे स्पष्ट करा.
- क) कोणत्याही दोन प्रमुख विपणन संशोधन संस्थांच्या कार्यांचे वर्णन करा.

प्र.क्र.६ थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

२०

- अ) उत्पादन संशोधनाची क्षेत्र / व्याप्ति
- ब) ब्रँड/मुद्रा संशोधन
- क) वितरण साखळी संशोधन
- ड) ग्राहक संशोधन
- ई) अंतर्गत (In-house) विपणन संशोधन विभाग
- फ) ग्रामीण बाजारपेठेची वैशिष्ट्ये

Paper / Subject Code: 23116 / Export Marketing Paper - I

3 Hours

[Marks: 100]

Instructions :- (1) All questions are compulsory having internal options.
(2) Figures to the right indicate full marks.

- Q:1 A) Choose the correct answer from the options given below (Any 10)** **10**
- 1) Export marketing involves _____ than domestic marketing.
 - a) Higher risk
 - b) Lesser documentation
 - c) Lesser government interference
 - d) Limited competition
 - 2) To overcome the problem of non-payment by the overseas buyers, Indian exporters can obtain credit risks policy from _____.
 - a) ECGC
 - b) EPCG
 - c) DGFT
 - d) RBI
 - 3) _____ is part of India's merchandise exports.
 - a) Consultancy
 - b) Software
 - c) Transportation
 - d) Gems and Jewellery
 - 4) _____ is a negative impact of regional economic groupings to member countries.
 - a) Efficiency
 - b) Economic growth
 - c) Economies of Scale
 - d) Trade Diversion
 - 5) Malaysia, Indonesia, Thailand, Singapore etc. are members of _____.
 - a) NAFTA
 - b) EU
 - c) ASEAN
 - d) OPEC
 - 6) Regional economic groupings are also known as _____.
 - a) Regulatory bodies
 - b) State blocs
 - c) Trading blocs
 - d) National blocs
 - 7) _____ are allowed to self-certify their manufactured goods as originating from India.
 - a) Status holders
 - b) All exporters
 - c) Micro exporters
 - d) Image holders
 - 8) _____ are transactions in which goods supplied do not leave country.
 - a) Dumped exports
 - b) Deemed exports
 - c) Potential exports
 - d) Cancelled exports
 - 9) Services Exports from _____ (SEIS) for increasing exports of notified services.
 - a) Internal Stand
 - b) India Scheme
 - c) Interim Standard
 - d) International State
 - 10) In IRMAC "I" stand for _____.
 - a) Industrial
 - b) Infrastructure
 - c) Interim
 - d) International

- 11) FICCI established in 1927 by _____ and Purushottam Das Thakurdas.
a) Mahatma Gandhi
b) Ptd Jawaharlal Nehru
c) Sardar Patel
d) G D Birla
- 12) Duty remission scheme is also known as _____ scheme.
a) Duty passbook
b) Duty free import
c) Duty drawback
d) Duty entitle

Q:1 B) State whether following statements are True or False (Any 10)

- 1) There are multiple currencies involved in export marketing.
- 2) Recession in the world, poses a problem for Indian exporters.
- 3) Foreign tourist visiting India boosts India's services export.
- 4) TRIMs agreement is favourable to poor and developing countries.
- 5) Customs Union is the highest level of economic integration.
- 6) Bilateral quotas are fixed without prior consultations with the exporting countries.
- 7) Kanpur is a town of export excellence for textiles.
- 8) STP Units enjoy duty free import benefits
- 9) e- BRC is Bank Recollection Certificate.
- 10) IIP is an autonomous body registered under Partnership Act.
- 11) IGST can refund to the exporters with the help of two options.
- 12) The rate pertains only to special products is called special rate.

Q:2 Answer any two of the following:

- a) Explain the importance of exports for exporting firms.
- b) What are the risks involved in export marketing?
- c) Give details of India's region-wise export trade since 2015.

Q:3 Answer any two of the following:

- a) Distinguish between Tariff and Non-tariff barriers.
- b) Explain the impact of TRIPs and GATS agreement of WTO on export trade.
- c) Describe the steps in overseas market selection process.

Q:4 Answer any two of the following:

- a) Write an essay on India's Foreign Trade Policy 2015-20.
- b) Explain the negative list of exports in India.
- c) Elucidate the benefits available to Towns of Export Excellence.

Q:5 Answer any two of the following:

- a) What is ASIDE? Explain its features.
- b) Explain the various functions of the Commodity Boards (CBs) of India.
- c) Describe the Export Promotion Capital Goods (EPCG) Scheme.

Q:6 Write Short Notes on (Any 4)

- a) Features of export marketing
- b) Domestic marketing V/S Export marketing
- c) NAFTA
- d) Need for overseas market research
- e) Deemed exports
- f) IRMAC

(मराठी रुपांतर)

सूचना :-

(१) सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय असणे आवश्यक आहे.

(२) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न: १ अ) खालील दिलेल्या पर्यायातून योग्य उत्तर निवडा. (कोणतेही १०)

१०

- १) देशांतर्गत विपणनापेक्षा निर्यात विपणनामध्ये _____ चा समावेश होतो.
अ) जास्त जोखीम ब) कमीत कमी कागदपत्रे
क) कमीत कमी शासकीय हस्तक्षेप ड) मर्यादित स्पर्धा
- २) परदेशातील खरेदीदारांकडून पैसे न प्राप्त होणे या समस्येवर मात करण्यासाठी, भारतीय निर्यातदार _____ कडून क्रेडिट जोखीम संरक्षण मिळवू शकतात.
अ) ई.सी. जी.सी. ब) ई. पी. सी. जी.
क) डी. जी. एफ. टी. ड) आर. बी. आय.
- ३) _____ हा भारताच्या व्यापारी मालाच्या निर्यातीचा भाग आहे.
अ) कन्सल्टन्सी ब) सॉफ्टवेअर
क) वाहतूक ड) हिरे आणि दागिने
- ४) _____ हा घटक सदस्य देशांवर प्रादेशिक आर्थिक गटांचा नकारात्मक प्रभाव पाडत आहे.
अ) कार्यक्षमता ब) आर्थिक वृद्धी
क) आर्थिक स्तर ड) व्यापाराचे इतरत्र वळवणे
- ५) मलेशिया, इंडोनेशिया, थायलंड, सिंगापुर इत्यादी, हे खालील पैक्की _____ सदस्य आहेत.
अ) NAFTA - नाफ्टा ब) EU - ई यू
क) ASEAN - एशियन ड) OPEC - ओपेक
- ६) प्रादेशिक आर्थिक गटांना _____ म्हणून देखील ओळखले जाते.
अ) नियामक संस्था ब) राज्य गट
क) ट्रेडिंग ब्लॉक्स/ व्यापारी गट ड) राष्ट्रीय गट
- ७) यांना त्यांच्या उत्पादित वस्तू भारतातून निर्मित असलेल्याचे स्व प्रमाणित करण्याची-परवानगी आहे.
अ) दर्जा धारक ब) सर्व निर्यातदार
क) सूक्ष्म निर्यातदार ड) प्रतिमा धारक
- ८) हे असे व्यवहार आहेत ज्यात पुरवठा केलेला माल देशा बाहेर जात नाही.
अ) निर्यात बुडवणे ब) अभिमत निर्यात
क) संभाव्य निर्यात ड) रद्द केलेली निर्यात

९) अधिसूचित सेवांची निर्यात वाढवण्यासाठी _____ द्वारे सेवा निर्यात.(SEIS) केली जाते.

- अ) अंतर्गत टप्पा
क) अंतरिम मानक
- ब) भारत योजना
ड) आंतरराष्ट्रीय राज्ये
- १०) आय आर एम ए सी मध्ये आय _____ यासाठी आहे.
अ) Industrial- इंडस्ट्रियल
क) Interim - इंटेरीम
- ब) Infrastructure - इंफ्रास्ट्रक्चर
ड) International - इंटरनॅशनल
- ११) FICCI ची स्थापना १९२७ मध्ये _____ आणि पुरुषोत्तम दास ठाकूरदास यांनी केली.
अ) महात्मा गांधी
क) सरदार पटेल
- ब) पंडित जवाहरलाल नेहरू
ड) जी. डी. बिरला
- १२) कर माफी योजना _____ योजना म्हणूनही ओळखली जाते.
अ) कर पासबुक
क) कर परतावा
- ब) कर मुक्त आयात
ड) करा चा हक्क

- प्रश्न: १ ब) खालील विधाने खरे किंवा खोटे आहेत ते सांगा. (कोणतेही १०)
- १ निर्यात विपणनामध्ये अनेक चलणे गुंतलेली आहेत.
 - २ जागतिक मंदीमुळे भारतीय निर्यातदारांना समस्या निर्माण करीत आहेत.
 - ३ भारतात येणारे परदेशी पर्यटक भारताच्या सेवा निर्यातीला चालना देतात.
 - ४ TRIMs करार गरीब आणि विकसनशील देशांना अनुकूल आहे.
 - ५ सीमाशुल्क युनियन ही आर्थिक एकात्मतेची सर्वोच्च पातळी आहे.
 - ६ निर्यातदार देशांशी पूर्व सल्लामसलत न करता द्विपक्षीय कोटा निश्चित केला जातो.
 - ७ कानपूर हे कापडाच्या निर्यात उत्कृष्टतेचे शहर आहे.
 - ८ एसटीपी (STP) युनिट्स शुल्कमुक्त आयातीचा लाभ घेतात.
 - ९ ई बीआरसी हे बँक-रिकलेक्शन सर्टिफिकेट आहे.
 - १० आयआयपी ही भागीदारी कायद्यांतर्गत नोंदणीकृत स्वायत्त संस्था आहे.
 - ११ आयजीएसटी (IGST) दोन पर्यायांच्या मदतीने निर्यातदारांना परतावा देऊ शकतो.
 - १२ विशेष दर हा केवळ विशेष उत्पादनांशी संबंधित असतो म्हणून त्याला विशेष दर असे म्हणतात.

प्रश्न: २ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या :

- अ) निर्यात करणाऱ्या कंपन्यांसाठी निर्यातीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) निर्यात विपणनामध्ये कोणत्या जोखीमा आहेत?
क) २०१५ पासून भारताच्या प्रदेशनिहाय निर्यात व्यापाराचा तपशील द्या.

प्रश्न: ३ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या :

- अ) कर अडथळे व गैर कर अडथळे यातील फरक स्पष्ट करा.
ब) निर्यात व्यापारावर WTO च्या TRIPs आणि GATS कराराचा प्रभाव स्पष्ट करा.
क) परदेशी बाजार निवड प्रक्रियेतील टप्प्याचे वर्णन करा.

प्रश्न: ४ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या :

- अ भारताचे परकीय व्यापार धोरण २०१५-२० वर एक निबंध लिहा.
- ब भारतातील निर्यातीची नकारात्मक यादी स्पष्ट करा.
- क निर्यात उत्कृष्टतेची शहरे यासाठी उपलब्ध असणारे फायदे स्पष्ट करा.

प्रश्न: ५ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या :

- अ ASIDE म्हणजे काय? त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब भारतातील कमोडिटी बोर्ड (CBs) ची विविध कार्ये स्पष्ट करा.
- क निर्यात प्रोत्साहन भांडवली वस्तू (EPCG) योजनेचे वर्णन करा.

१५

प्रश्न: ६ संक्षिप्त टीप लिहा (कोणत्याही ४)

- अ निर्यात विपणनाची वैशिष्ट्ये
- ब देशांतर्गत विपणन V/S निर्यात विपणन
- क NAFTA – नाफ्टा
- ड परदेशातील बाजार संशोधनाची गरज
- इ अभिमत निर्यात
- फ IRMAC – आयआरएमएस

२०

ATKT
26/4/23

Time: 3 Hrs

Marks 100

Note:

- All Questions are compulsory.
- Figures to the right indicate full marks allotted to the questions.
- Working Notes wherever necessary should form a part of your answer.
- Calculate figures up to the two decimal points wherever required.

Q1 A) Select the most appropriate option and rewrite the full sentence (Any Ten) (10Marks)

1. Prime cost plus Variable Overhead is known as _____
 - (a) Production Cost
 - (b) Marginal Cost
 - (c) Total Cost
 - (d) Cost of Sales
2. _____ include all direct cost and all indirect cost
 - (a) Total Cost
 - (b) Administration cost
 - (c) Selling cost
 - (d) Prime cost
3. Perpetual inventory system involves _____
 - (a) bin card and stores ledger
 - (b) bill of material and material requisition
 - (c) purchase requisition and purchase order
 - (d) inward and outward invoices
4. Material control involves _____.
 - (a) Only consumption of material
 - (b) Only issue of material
 - (c) Only purchase of material
 - (d) Purchase, storage and issue of material
5. _____ discount is offered to purchaser on buying large quantities
 - (a) Credit
 - (b) Cash
 - (c) Seasonal
 - (d) Quantity
6. Time study is for _____.
 - (a) Measurement of work
 - (b) Fixation of standard time
 - (c) Ascertainment of actual hours
 - (d) Ascertainment of labour cost
7. Normal idle time _____.
 - (a) can be avoided
 - (b) cannot be avoided
 - (c) can be minimised
 - (d) can be controlled

8. Labour turnover is caused by _____
(a) Only Low Wages
(b) Only Discharge
(c) Only Dissatisfaction with job
(d) Low wages, discharge and dissatisfaction with job
9. Expenditure over and above prime cost is known as _____
(a) Overhead
(b) Factory cost
(c) Cost of sales
(d) Cost of production
10. Directors' remuneration and expenses form a part of _____
(a) production overhead
(b) administration overhead
(c) selling overhead
(d) distribution overhead
11. Which of the following items is included while preparing a Cost Sheet?
(a) Property Tax on Factory Building
(b) Goodwill written off
(c) Transfer to reserves
(d) Provision for taxation
12. Salary paid to partner is _____
(a) Office and administrative overheads
(b) Not a part of Cost sheet
(c) Selling and Distribution Overhead
(d) Factory Overheads

Q1 (B) State whether the Following Statements are True or False (Any ten). (10 Marks)

1. Costs which have been incurred in past are known as Historical Cost
2. Normal cost is an unusual cost whose occurrence is usually irregular and unexpected and due to some abnormal situation
3. Cost unit is a form of measurement of volume of production or services.
4. Carriage inward is not really an Overhead at all but it is a Direct Cost.
5. Buffer stock is that material which is held in reserve to meet a sudden order or any contingency
6. Average method of pricing the material issues is useful when material prices are fluctuating.
7. Piece Rate Plan differentiates between efficient and inefficient workers.
8. Cost of stores is allocated on the basis of direct wages.
9. Depreciation on plant and machinery is part of works overheads
10. Cost of storage space is an example of carrying cost.
11. Under valuation of closing stock in costing increases costing profit.
12. Primary packaging charges is an example of selling and distribution overheads.

Q2 From the following balances prepare a cost sheet (20 Marks)

Particulars	Amount (Rs.)
Opening Stock of Raw Material	1,20,000
Opening Stock of Work In Progress	45,600
Opening Stock of Finished Goods	86,400
Wages Direct	83,200
Wages Indirect	4,400
Purchase of Raw Material	1,05,600
Sales	3,37,600
Factory Rent & Power	24,000
Depreciation on Plant & Machinery	5,600
Carriage Inward	2,400
Factory Expenses	16,000
Office Rent & Rates	4,000
Office Expenses	10,400
Carriage Outward	4,000
Commission & Advertising	16,000
Closing Stock : Raw Material	1,46,400
Closing Stock : Work In Progress	56,000
Closing Stock of Finished Goods	49,600

OR

Q 2 The following are the details of purchases & sales made during the month of March 2023.

Date	Particulars	Units	Rate Per unit (Rs.)
1/3/2023	Opening Balance	1,500	10
3/3/2023	Purchase	7,500	12
4/3/2023	Sales	4,500	13
6/3/2023	Sales	4,500	13
8/3/2023	Purchases	4,500	10
9/3/2023	Sales	3,000	12
10/3/2023	Sales	750	11

You are required to prepare 1) Stock Ledger Account under FIFO method 2) Stock Ledger Account Under Weighted Average method. (20 Marks)

Q3 Mr. Anand an employee of a company gets the following emoluments and benefits: (20 Marks)

Basic Wages Rs. 70,000 Per Month
 Dearness Allowance Rs. 100% of Basic Wages
 Employer's Contribution to Provident Fund 10% of Basic Wages
 Employer's Contribution to E.S.I. 5% of Basic Wages
 Bonus 20% of Basic Wages
 Other Allowances Rs.76,500 p.a.
 He works for 3,000 hours per annum, out of which 500 hours are normal idle time.
 Mr. Anand worked 50 effective hours on a Job Y, where the cost of direct material is Rs. 40,000 and overheads are 40% of combined cost of Material & Labour.
 The Sale value of Job Y is quoted to earn profit of 50% on cost.
 You are required to find out effective hourly cost of Mr. Anand and the expected sales value of job Y.

OR

Q3 (A) Calculate the comprehensive machine hour rate from the following details: (10 marks)

Machinery purchased	Rs 9,00,000
Installation Charges	Rs 1,00,000
Life of Machine	5 Years
Working Hours per Year	2,500
Repair Charges	Rs.5,000 Per anum
Electric Power consumed	10 units per hour @ Rs 3 per unit
Lubricant Oil	Rs 80 per day of 8 hours
Consumable stores	Rs. 200 per day of 8 hours
Wages of machine operator	Rs 160 per day of 8 hours

Q3 (B) The following information relating to type of Raw material is available (10 Marks)

Annual Demand	2,000 Units
Unit Price	Rs 20
Ordering Cost Per Order	Rs. 20
Storage Cost	2%p.a.
Interest Rate	8% p.a.

Calculate Economic Order Quantity and total annual Inventory cost of the raw material.

Q4 Amit company has five departments P,N,R,S & T The actual cost for a period are as follows: (20 Marks)

Particulars of Overhead	Amount (Rs.)
Repairs	70,000
Rent	62,500
Depreciation	35,000
Supervision	42,000
Insurance	48,000
Employer's Liability of Employees' Insurance	30,000
Light	90,000

The following data are also available regarding the five departments:

Particulars	P	N	R	S	T
Area (square Feet)	140	120	110	90	40
Number of workers	15	25	15	10	5
Total wages Rs	10,000	8,000	5,000	5,000	2,000
Value of Plant Rs.	20,000	18,000	16,000	10,000	6,000
Value of Stock Rs.	15,000	10,000	5,000	2,000	---

Prepare a Statement of Primary Distribution of Overheads

OR

Q4 (A) Calculate the earnings of a worker under

- 1) Halsey Plan
- 2) Rowan plan from the following particulars.

1. Hourly rate of wages guaranteed Rs 10 per hour.
2. Standard time for producing 1 article is 5 Hours.
3. Actual Time taken by the worker to produce 10 articles is 40 Hours (10 Marks)

Q4 (B) Prepare a Reconciliation Statement From the Following Cost Sheet And related Trading & Profit & Loss Account to Match the Financial Profit with that of Cost Sheet

(10 Marks)

Cost Sheet

Particulars	Amount (Rs.)
Purchase of Raw Material	3,000
Less: closing Stock of Raw Material	500
Raw Material Consumed	2,500
Add : Direct Wages	1,000
PRIME COST	3,500
Add : Works Overhead	3,000
WORKS COST	6,500
Add : Administrative Overhead	1,500
COST OF PRODUCTION	8,000
Add : Selling & Distribution Overhead	2,200
COST OF SALES	10,200
Add : Profit	9,800
SALES	20,000

Trading & Profit & Loss Account

Particulars	Debit (Rs.)	Particulars	Credit (Rs.)
To Purchase	3,000	By Sales	20,000
To Wages	1,000	By Profit on Sale of Asset	1,000
To Indirect Wages	500	By Closing Stock Raw Material	500
To Factory Expenses	2,000		
To Administrative Overhead	1,000		
To Sales Expenses	2,000		
To Distribution Expenses	1,000		
To Interest	50		
To Bad Debts	100		
To Net Profit	10,850		
TOTAL	21,500	TOTAL	21,500

Q 5 (A). Explain the use of Relevant cost, Sunk Cost, Imputed Cost, Opportunity Cost, Shut down cost for decision making. (10 Marks)

Q 5 (B). What do you mean by an Overhead? Explain the classification of overhead based on Behaviour of cost. (10 Marks)

OR

Q5 Write Short Notes (Any Four out of Six) (20 Marks)

1. Indirect Costs
2. Re-order Level
3. Labour Turnover
4. Production Overheads
5. Under -Absorption of Overheads
6. Inventory turnover ratio

वेळ: ३ तास

गुण १००

टीप:

- सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- उजवीकडील आकडे प्रश्नांना दिलेले पूर्ण गुण दर्शवतात.
- जेथे आवश्यक असेल तेथे टाचण तुमच्या उत्तराचा भाग असतील.
- जेथे आवश्यक असेल तेथे दोन दशांश बिंदूपर्यंतच्या गणना करा.
- मराठी रूपांतरण काही अडचण निर्माण झाल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका ग्राह्य मानावी.

प्र.१ अ) सर्वात योग्य पर्याय निवडा आणि पूर्ण वाक्य पुन्हा लिहा (कोणतेही दहा)

(१० गुण)

१. मुख्य परिव्यय अधिक अस्थिर उपरी परिव्यय _____ म्हणून ओळखले जाते

(अ) उत्पादन परिव्यय

(ब) किरकोळ परिव्यय

(क) एकूण परिव्यय

(ड) विक्रीची किंमत

२. _____ सर्व प्रत्यक्ष परिव्यय आणि सर्व अप्रत्यक्ष परिव्यय समाविष्ट करा

(अ) एकूण परिव्यय

(ब) प्रशासन परिव्यय

(क) विक्री परिव्यय

(ड) मुख्य परिव्यय

३. शाश्वत मालसाठा प्रणाली मध्ये _____ यांचा समावेश होतो

(अ) बिनकार्ड आणि स्टोअर लेजर

(ब) सामुग्री आणि सामुग्रीच्या मागणीचे बिल

(क) खरेदी मागणी आणि खरेदी आदेश

(ड) आवक आणि जावक पावत्या

४. सामुग्री नियंत्रणामध्ये _____ यांचा समावेश होतो.

(अ) केवळ सामुग्रीचा वापर

(ब) फक्त सामुग्रीचा निर्गमित

(क) फक्त सामुग्री खरेदी

(ड) सामुग्री खरेदी, साठवण आणि निर्गमित करणे

५. प्रमाणात खरेदी केल्यावर खरेदीदाराला _____ सूट दिली जाते

(अ) पत

(ब) रोख

(क) हंगामी

(ड) प्रमाण

६. वेळ अभ्यास _____ साठी आहे
(अ) कामाचे मोजमाप
(ब) मानक वेळेचे निर्धारण
(क) वास्तविक तासांची निश्चिती
(ड) श्रम खर्चाची निश्चिती
७. सामान्य निष्क्रिय वेळ _____
(अ) टाळता येईल
(ब) टाळता येत नाही
(क) कमी करता येते
(ड) नियंत्रित केले जाऊ शकते
८. कामगार उलाढाल _____ मुळे होते
(अ) फक्त कमी वेतन
(ब) फक्त मुक्तता
(क) फक्त नोकरीबद्दल असमाधान
(ड) कमी वेतन, मुक्तता आणि नोकरीबद्दल असंतोष
९. मुख्य परिव्यय पेक्षा जास्त खर्च _____ म्हणून ओळखला जातो
(अ) उपरी परिव्यय
(ब) कारखाना परिव्यय
(क) विक्रीची किंमत
(ड) उत्पादन परिव्यय
१०. संचालकांचे मानधन आणि खर्च _____ चा एक भाग बनतात
(अ) उत्पादन उपरी परिव्यय
(ब) प्रशासन उपरी परिव्यय
(क) विक्री उपरी परिव्यय
(ड) वितरण उपरी परिव्यय
११. परिव्यय पत्रक तयार करताना खालीलपैकी कोणत्या बाबींचा समावेश केला जातो?
(अ) कारखाना इमारतीवरील मालमत्ता कर
(ब) नावलौकिक निर्लेखन
(क) हस्तांतरित राखीव मध्ये केले.
(ड) कर आकारणीसाठी तरतूद
१२. भागीदाराला दिलेला पगार _____ आहे
(अ) कार्यालय आणि प्रशासकीय उपरी परिव्यय
(ब) परिव्यय पत्रकाचा भाग नाही
(क) विक्री आणि वितरण उपरी परिव्यय
(ड) कारखाना उपरी परिव्यय

प्र.१ (ब) खालील विधाने सत्य आहेत की असत्य आहेत ते सांगा (कोणतेही १०).

(१० गुण)

१. भूतकाळातील परिव्ययला ऐतिहासिक परिव्यय म्हणून ओळखले जाते
२. सामान्य किंमत ही एक असामान्य किंमत आहे ज्याची घटना सहसा अनियमित आणि अनपेक्षित असते आणि काही असामान्य परिस्थितीमुळे होते
३. परिव्यय नग हे उत्पादन किंवा सेवांचे प्रमाण मोजण्याचे एक प्रकार आहे.
४. वाहतूक खर्च हा उपरी परिव्यय नसून तो प्रत्यक्ष परिव्यय आहे.
५. आकस्मिक परिस्थितीसाठी राखीव ठेवली जाते
६. सामग्रीच्या किमती चढ-उतार होत असताना सामग्रीच्या समस्यांची किंमत ठरवण्याची सरासरी पद्धत उपयुक्त ठरते.
७. पीस रेट योजना कार्यक्षम आणि अकार्यक्षम कामगारांमध्ये फरक करते.
८. स्टोअरची किंमत प्रत्यक्ष वेतनाच्या आधारावर वाटप केली जाते.
९. संयंत्र आणि यंत्रसामग्रीवरील घसारा हा कार्य उपरी परिव्यय भाग आहे
१०. स्टोरेज स्पेसची किंमत हे वहन खर्चाचे उदाहरण आहे.
११. खर्चात क्लोजिंग स्टॉकचे मूल्यमापन केल्याने नफा वाढतो.
१२. प्राथमिक पॅकेजिंग शुल्क हे विक्री आणि वितरण उपरी परिव्ययचे उदाहरण आहे.

प्र २ खालील शिल्लक रकमेतून परिव्यय पत्रक तयार करा

(२० गुण)

तपशिल	रक्कम रु
कच्च्या मालाचा सुरुवातीचा मालसाठा	१,२०,०००
चालू मालाचा सुरुवातीचा मालसाठा	४५,६००
तयार मालाचा सुरुवातीचा मालसाठा	८६,४००
प्रत्यक्ष मजुरी	८३,२००
अप्रत्यक्ष मजुरी	४,४००
कच्च्या मालाची खरेदी	१,०५,६००
विक्री	३,३७,६००
कारखाना भाडे आणि वीज	२४,०००
संयंत्र आणि यंत्रसामग्रीवरील घसारा	५,६००
आगत वाहन व्यय	२,४००
कारखाना खर्च	१६,०००
कार्यालय भाडे आणि दर	४,०००
कार्यालयीन खर्च	१०,४००
निर्गत वाहन व्यय	४,०००
कमिशन आणि जाहिरात	१६,०००
कच्च्या मालाचा शेवटचा मालसाठा	१,४६,४००
चालू मालाचा शेवटचा मालसाठा	५६,०००
तयार मालाचा शेवटचा मालसाठा	४९,६००

किंवा

प्रश्न २. २०२३ मार्च महिन्यात केलेल्या खरेदी आणि विक्रीचे तपशील खालीलप्रमाणे आहेत.

तारीख	तपशील	नग	प्रति नग दर
१/३/२०२३	प्रारंभिक शिल्लक	१,५००	१०
३/३/२०२३	खरेदी	७,५००	१२
४/३/२०२३	विक्री	४,५००	१३
६/३/२०२३	विक्री	४,५००	१३
८/३/२०२३	खरेदी	४,५००	१०
९/३/२०२३	विक्री	३,०००	१२
१०/३/२०२३	विक्री	७५०	११

तयार करा

१) प्रथम येणाऱ्यास प्रथम प्राधान्य (फिफो) पद्धती अंतर्गत मालसाठा खातेवही तयार करणे आवश्यक आहे

२) भारित सरासरी पद्धती अंतर्गत मालसाठा खातेवही तयार करणे आवश्यक आहे . (२० गुण)

प्र.३ श्री आनंद एका कंपनीच्या कर्मचाऱ्याला खालील मानधन आणि फायदे मिळतात: (२० गुण)

मूळ वेतन ७०,००० प्रति महिना

महागाई भत्ता १००% मूळ वेतन

भविष्य निर्वाह निधीमध्ये नियोक्त्याचे योगदान मूळ वेतनाच्या १०%

एएसआय मध्ये नियोक्त्याचे योगदान मूळ वेतनाच्या ५%

बोनस मूळ वेतनाच्या २०%

इतर भत्ते ७६,५०० वार्षिक

तो वर्षाला ३,००० तास काम करतो . त्यापैकी ५०० तास सामान्य निष्क्रिय वेळ आहेत.

श्री आनंद यांनी एका जॉबवर ५० प्रभावी तास काम केले. जिथे प्रत्यक्ष साहित्याची किंमत रु. ४०,०००

आणि उपरी परिव्यय हे साहित्य आणि श्रमाच्या एकत्रित खर्चाच्या ४०% आहेत .

जॉब वाय चे विक्री मूल्य खर्चावर ५०% नफा मिळविण्यासाठी उद्धृत केले आहे.

तुम्हाला श्री. आनंद यांचा प्रभावी तासाचा खर्च आणि जॉब वाय चे अपेक्षित विक्री मूल्य शोधणे आवश्यक आहे.

किंवा

प्र.३ (अ) खालील तपशिलांमधून यंत्राची तास दराची गणना करा: (१० गुण)

१,००,००० रुपयांची यंत्रसामग्री खरेदी केली

प्रस्थापना शुल्क रु. १,००,०००

यंत्राचे आयुष्य ५ वर्षे

कामाचे तास दर वर्षी २,५००

दुरुस्ती शुल्क प्रति वर्ष ५,०००

इलेक्ट्रिक पॉवर प्रति तास १० नग @ ३ रुपये प्रति नग वापरते

वंगणसाठी तेल ८० रुपये प्रतिदिन ८ तास

उपभोग्य स्टोअर्स रु. २०० प्रति दिवस ८ तास

यंत्रचालकाचे वेतन ८ तासांचे प्रतिदिन १६० रु

प्र.३ (ब) कच्च्या मालाच्या प्रकाराशी संबंधित खालील माहिती उपलब्ध आहे

(१० गुण)

वार्षिक मागणी २,००० नग

नग किंमत २० रु

ऑर्डरची किंमत प्रति ऑर्डर रु. २०

साठवणूक खर्च २% वार्षिक

व्याज दर ८% वार्षिक

कच्च्या मालाची लाभदायक आदेश नगसंख्या आणि एकूण वार्षिक मालसाठा खर्चाची गणना करा.

प्र.४. अमित कंपनीमध्ये पी, एन, आर,एस आणि टी पाच विभाग आहेत एका कालावधीची वास्तविक किंमत खालीलप्रमाणे आहे:

(२० गुण)

उपरी परिव्यय तपशील	रक्कम
दुरुस्ती	७०,०००
भाडे	६२,५००
घसारा	३५,०००
पर्यवेक्षण	४२,०००
विमा	४८,०००
कर्मचार्यांच्या विम्याचे नियोक्त्याचे देणी	३०,०००
प्रकाशयोजना	१०,०००

पाच विभागांबाबत खालील माहिती देखील उपलब्ध आहे :

तपशील	पी	एन	आर	एस	टी
क्षेत्रफळ (चौरस फूट)	१४०	१२०	११०	९०	४०
कामगारांची संख्या	१५	२५	१५	१०	५
एकूण मजुरी रु	१०,०००	८,०००	५,०००	५,०००	२,०००
संयंत्र मूल्य रु	२०,०००	१८,०००	१६,०००	१०,०००	६,०००
मालसाठा मूल्य रु	१५,०००	१०,०००	५,०००	२,०००	-----

उपरी परिव्ययच्या प्राथमिक वितरणाचे विधान तयार करा

किंवा

प्र. ४ (अ) अंतर्गत कामगाराच्या कमाईची गणना करा.

(१० गुण)

१) हॅल्सी योजना

२) रोवन योजना

१. मजुरी दर तासाला १० रुपये प्रति तास

२. १ नग तयार करण्यासाठी मानक वेळ ५ तास आहे.

३. १० नग तयार करण्यासाठी कामगाराने घेतलेला वास्तविक वेळ ४० तास आहे.

प्र.४ ब) जुळण्यासाठी खालील परिव्यय पत्रक आणि संबंधित व्यापार आणि नफा आणि तोटा खात्यातून एक समायोजन पत्रक तयार करा.

(१० गुण)

परिव्यय पत्रक

तपशील	रक्कम
कच्च्या मालाची खरेदी	३,०००
वजा : कच्च्या मालाचा शेवटचा मालसाठा	५००
कच्चा माल वापरला	२,५००
अधिक: प्रत्यक्ष वेतन	१,०००
मुख्य परिव्यय	३,५००
अधिक : कार्य उपरी परिव्यय	३,०००
कार्य किंमत	६,५००
अधिक : प्रशासकीय उपरी परिव्यय	१,५००
उत्पादन खर्च	८,०००
अधिक : विक्री आणि वितरण उपरी परिव्यय	२,२००
विक्रीची किंमत	१०,२००
अधिक : नफा	९,८००
विक्री	२०,०००

व्यापार आणि नफा आणि तोटा खाते

तपशील	नावे रु	तपशील	जमा रु
खरेदी	३,०००	विक्री	२०,०००
मजुरी	१,०००	मालमतेच्या विक्रीवर नफा	१,०००
अप्रत्यक्ष वेतन	५००	कच्च्या मालाचा शेवटचा मालसाठा	५००
कारखाना खर्च	२,०००		
प्रशासकीय उपरी परिव्यय	१,०००		
विक्री खर्च	२,०००		
वितरण खर्च	१,०००		
व्याज	५०		
बुडीत कर्ज	१००		
निव्वळ नफा	१०,८५०		
एकूण	२१,५००	एकूण	२१,५००

प्र.५ (अ). निर्णय घेण्यासाठी संबंधित परिव्यय, बुडीत परिव्यय, आक्षेपित परिव्यय, संधी परिव्यय, बंदीत परिव्यय वापर स्पष्ट करा? (१० गुण)

प्र.५ (ब). उपरी परिव्यय म्हणजे काय? खर्चाच्या वर्तनावर आधारित उपरी परिव्ययचे वर्गीकरण स्पष्ट करा? (१० गुण)

किंवा

प्र.५ टिपा लिहा (सहा पैकी कोणतेही चार)

(२० गुण)

१. अप्रत्यक्ष खर्च
२. पुनःआदेश पातळी
३. कामगार उलाढाल
४. उत्पादन उपरी परिव्यय
५. कमी उपरी परिव्ययचे शोषण
६. मालसाठा उलाढाल अनुपात

(2 Hours)

[Total Marks: 60]

Instructions:

- All questions are compulsory and subject to internal choice.
- Figures to the right indicate full marks.
- Make suitable assumptions whenever required and state them.
- Use of simple calculator is allowed.

Q1.

A) TVS Tyres Ltd had budgeted production of 10,000 units. The expenses are as follows:

[15 Marks]

Particulars	Cost Per Unit (Rs.)
Materials cost	70
Wages cost	25
Direct Expenses	5
Variable Overheads	20
Fixed Overheads (Rs. 1,00,000)	10
Administrative Overheads (Rs. 50,000) (100% fixed)	5
Selling Overheads (10% Fixed)	13
Distribution Overheads (20% Fixed)	7

Prepare a Flexible Budget for the production of 6,000 units, 8,000 units and 10,000 units showing Variable Cost, Fixed Cost in Total and Cost Per Unit at each level of production.

OR**Q1.****B)**

[15 Marks]

The following information is extracted from various functional budgets prepared for Ajanta Ltd. You are required to prepare a cash budget for three months ending 30th June, 2022.

Months	Sales	Materials	Wages	Overheads
February	3,00,000	1,88,000	60,000	32,000
March	3,00,000	1,80,000	60,000	36,000
April	4,00,000	1,80,000	64,000	40,000
May	5,00,000	2,00,000	72,000	44,000
June	3,60,000	2,20,000	80,000	48,000

- Cash and Bank balance on 1st April, 2022 is expected to be Rs. 1,60,000
- Credit terms are Sales/Debtors - 20% sales are on cash, 50% of the credit sales are collected in next month and the balance in the following month.
- Credit extended are as follow:
Creditors - 2 months,
Wages 1/4 month and
Overheads 1/2 month
- Machinery at a cost of Rs. 10,00,000 will be installed in February 2022. The instalment amount of Rs. 50,000 p.m. are payable from April, 2022 onwards.
- Annual interest at the rate of 10% p.a. is provided on a Bank Loan of Rs. 12,00,000, which will be paid on 1st June, 2022.
- Advance of Rs. 1,40,000 is to be received from the sale of assets in June, 2022.

Q2.

A)

[15 Marks]

Product	Standard			Actual		
	SQ	SP	SC	AQ	AP	AC
X	800	50	40,000	840	45	37,800
Y	400	20	8,000	480	25	12,000
Z	200	15	3,000	180	15	2,700
*	1,400	*	51,000	1,500	*	52,500
Normal Loss	50	*	*	150	*	*
Total	1,350	*	51,000	1,350	*	52,500

From the above information calculate the following variances:

- Material Cost Variance
- Material Price Variance
- Material Usage Variance
- Material Mix Variance
- Material Yield Variance

OR

Q2.

- B) Mr Vikram runs Hotel Deluxe which has 20 rooms and each room has a maximum capacity of 4 beds. 80% of the rooms were fully occupied for the whole year and 20% of the rooms were occupied by the customer to the extent of 50% of the room capacity. Assume a year comprises of 360 days. The following costs were incurred during the year ended 31-12-2022.

Particulars	Rs.
Salaries to Staff	3,00,000
Rates and Taxes	2,95,600
Electricity	3,20,000
Depreciation on	
Building	1,80,000
Furniture	30,000
Equipment	40,000
Sundry Expenses	76,000

A room attendant is paid @ Rs. 36 per day per room when occupied.
Food cost Rs.30 per customer per day.

Ascertain the amount to be charged per customer per day to cover both, accommodation and food costs, plus profit @ 10% return on capital employed which is Rs. 31,36,000.

[15 Marks]

Q3.

A) Following is the cost structure of an engineering product manufactured by NICO Ltd.

Particular	Amount Rs. (Per Unit)
Material	2,000
Labour	500
Variable Overheads	500
Fixed Overheads	1000
Total Cost	4,000
Profit	1,000
Sales Price	5,000

The above cost structure is based on 50,000 units p.a. The company propose to reduce the selling price per unit but want to keep the total profit intact.

You are required to prepare profitability statement showing the position, if selling price is reduced by 15% and selling price is reduced by 20% [15 Marks]

OR

Q3.

B) The Asian Industries specialize in the manufacture of small capacity motors. The Cost Structure of a motor is as under:

Material Rs. 50

Labour Rs. 80

Variable overheads 75% of labour cost.

Fixed overheads of the company amount to Rs. 2.4 lakhs per annum.

The sale price of the motor is Rs. 230 each

- Determine the number of motors that have to be manufactured and sold in a year in order to achieve break-even
- How many motors will have to be made and sold to make a profit of Rupees One Lakh per year?
- If the sale price is reduced by Rs. 15 each, how many motors will have to be sold to achieve break-even?

[15 Marks]

Q4.

A) Multiple Choice Questions:

[8 Marks]

- The entire budget of the organization is controlled and headed by the senior executive known as _____.
 - General Manager
 - Accountant
 - Executive Manager
 - Budget Controller
- Budget period depends on _____.
 - Technical Policy
 - Government policy
 - Social policy
 - Management policy

3. Standard cost is a _____
- pre-determined cost
 - profit variable
 - Fixed cost
 - Variable cost
4. Sales Value Variance is said to be favourable when _____
- actual sales are less than budgeted sales
 - actual sales are more than budgeted sales
 - When actual sales are equal to budgeted sales
 - Actual price is more than budgeted price
5. _____ organisations should not be advised to use service costing.
- Distribution service
 - Hospital
 - The maintenance division of a manufacturing company
 - A light engineering company
6. If the profit is 50% of the operating cost, it is of the invoice price.
- 20%
 - 25%
 - 16.66667%
 - 33.33334%
7. BEP is the point at which there is _____ profit and _____ loss.
- Minimum, maximum
 - No, No
 - Maximum, minimum
 - Fixed, Variable
8. Make or buy decision arise when a company with unused production capacity considers _____
- to use available capacity to produce the items within the company
 - to import goods from foreign market
 - to use the existing production facility
 - to avoid taxes on purchase of goods

Q4.

B) True or False:

[7 Marks]

- Total budgeted fixed costs appearing on a flexible budget will be the same amount as total fixed costs on the master budget.
- The use of budgets in controlling operations is known as budgetary control.
- Overhead Variance is nothing but variation in the absorption or recovery of overheads.
- Revised Standard Quantity for each input is required to be computed for calculating Material Price Variance.
- Details of the journey is shown by the daily log sheet.
- Taxes is a fixed cost in the operating cost statement.
- The profit calculated under absorption costing and marginal costing is always equal.

OR

Q4.

C) Write short notes: (Any Three)

[15 Marks]

- a. Angle of incidence
 - b. Standard Costing v/s Budgetary Control
 - c. Overhead Variances
 - d. Sales Budget
 - e. Operating Costing of Transport Services
-

Time: 3 hours

Marks: 100

- N.B.
1. All questions are compulsory
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Draw a neat diagram wherever necessary.

Q? A. Choose the correct answer and rewrite the statement (Any Ten) 10

1. Macroeconomic stabilization measures are _____ measures aimed at demand management.
 - a) Long term
 - b) medium term
 - c) short term
 - d) not fixed
2. Education and Healthcare services included in the types of _____ infrastructure.
 - a) Social
 - b) Cultural
 - c) Physical
 - d) Private
3. Skill India was launched in _____.
 - a) 2020
 - b) 2016
 - c) 2015
 - d) 1998
4. _____ will be given high priority for agricultural development.
 - a) Harvesting
 - b) Zamindari System
 - c) Loan facilities
 - d) Rural electrification
5. Buffer stock is the stock of food grains procured by the government through _____.
 - a) IFCI
 - b) IDBI
 - c) FCI
 - d) FICCI
6. Farmers require an efficient system of _____ to sell their produce at remunerative price.
 - a) Agricultural research
 - b) Agricultural silos
 - c) Seeds and fertilizers
 - d) Power supply

7. involved the auction of shares of Public Sector Enterprises as a price-finding mechanism.
- a) Initial Public Offering
 - b) Further Public Offering
 - c) Offer for Sale
 - d) Institutional Placement Programme
8. Which of the following is not true of MSMEs?
- a) They are labour intensive
 - b) They require less capital
 - c) Suitable for rural industrialization
 - d) Require highly advanced technology
9. _____ is one of the biggest industrial disasters in India.
- a) Shakti Paper Mill Gas Leak, Chattisgarh (May 7, 2020)
 - b) Neyveli NSE Lignite Corporation (NLC), boiler blast Tamil Nadu, 1st July 2020
 - c) Bhopal Gas tragedy 1984
 - d) LG Polymers gas leak, Visakhapatnam (May 7, 2020)
10. A Schedule bank is one which has _____.
- a) Fixed deposits of Rs. 5 lakhs
 - b) Demand deposit of Rs. 5 lakhs
 - c) Term deposits of Rs. 5 lakhs
 - d) Paid up capital and reserve not less than Rs. 5 lakhs
11. 'Insurance Regulatory and Development Authority's role is to _____.
- a) Protect the interest of holders of insurance policy
 - b) Regulate and promote the insurance industry
 - c) Both A & B
 - d) Promote the industrial sector in India
12. SEBI was set up as a statutory body in _____.
- a) 1992
 - b) 1988
 - c) 1993
 - d) 1991

- Q1 B. State whether the following statements are TRUE or FALSE. (Any 10) 10**
1. Structural reforms are long-term measures to improve the supply side of the Indian economy.
 2. Primary Health Centers exist in semi-urban areas with populations between 80000 to 120000.
 3. Atal pension Yojana provides pensions to workers in the unorganized sectors.
 4. Land to the zamindars is the main objective of the Indian land reforms.
 5. Public Distribution System is the responsibility of the Centre and State.
 6. The limit of KCC is fixed on the basis of Operational land holding, cropping pattern, and scale of finance.
 7. Full form of SIDBI is Strategic Industries Development Board of India.
 8. Dump of chemicals, heavy metals and non-biodegradable materials by industrial units is an example of soil pollution.
 9. The Service sector is also known as the Secondary sector.
 10. Financial inclusion aims at providing financial services to Poor people.
 11. Insurance density is falling in India.
 12. SEBI has been set up to prevent malpractices in trading.
- Q2. Answer any two of the following: 15**
- A. Define social infrastructure. Discuss the Government measures to promote Education.
 - B. Explain India's commitment to sustainable development.
 - C. Discuss the role of FDI.
- Q3. Answer any two of the following: 15**
- A. Critically evaluate National Agricultural Policy 2000.
 - B. Explain the sources of Agricultural finance in India.
 - C. Discuss the measures taken by the government to improve agricultural marketing in India.
- Q4. Answer any two of the following: 15**
- A. What is disinvestment? Discuss the objectives of disinvestment policy in India.
 - B. Explain the effects of industrial pollution in India.
 - C. What are the recent trends in tourism industry in India? Discuss.
- Q5. Answer any two of the following: 15**
- A. Analyse recent trends in Indian banking industry in India.
 - B. Explain the structure of Money market in India.
 - C. Discuss reforms introduced in Indian capital market.
- Q6. Write short notes on any four of the following: 20**
- A. Multi-national corporations
 - B. Agricultural price policy in India
 - C. Competition Act 2003
 - D. Growth of health care industry in India
 - E. Trends in Insurance sector in India
 - F. Structure of capital market in India

मराठी रूपांतर

- सूचना १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
२. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

Q१ अ. योग्य उत्तर निवडा आणि विधान पुन्हा लिहा (कोणतेही दहा)

१०

१. सुक्ष्म आर्थिक स्थिरीकरण उपाय म्हणजे भागणी व्यवस्थापनाच्या उद्देशाने _____ उपाय होय.

- अ) दीर्घकाळीन
- ब) मध्यम मुदत
- क) अल्पकाळीन
- ड) निश्चित नसलेले

२. शिक्षण आणि आरोग्य सेवा _____ पायाभूत सुविधांच्या प्रकारांमध्ये समाविष्ट आहेत.

- अ) सामाजिक
- ब) सांस्कृतिक
- क) शारिरीक
- ड) खाजगी

३. स्किल इंडिया योजना _____ मध्ये सुरू करण्यात आली.

- अ) २०२०
- ब) २०१६
- क) २०१५
- ड) १९९८

४. _____ मुळे कृषी विकासासाठी उच्च प्राधान्य मिळेल.

- अ) कापणी
- ब) जमीनदारी व्यवस्था
- क) कर्ज सुविधा
- ड) ग्रामीण विद्युतीकरण

५. बफर स्टॉक म्हणजे _____ द्वारे सरकारने खरेदी केलेल्या अन्नधान्याचा साठा

- अ) IFCI
- ब) IDBI
- क) FCI
- ड) FICCI

६. शेतकऱ्यांना त्यांचे उत्पादन किफायतशीर किमतीत विकण्यासाठी _____ ची कार्यक्षम प्रणाली आवश्यक आहे.

- अ) कृषी संशोधन
- ब) कृषी साठवणूक साधले
- क) बियाणे आणि खते
- ड) वीज पुरवठा

७. किंमत शोधण्याची यंत्रणा म्हणून सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमांच्या समभागांच्या लिलावात सामील होते.

- अ) प्रारंभिक सार्वजनिक देयता
- ब) भविष्यकालीन सार्वजनिक देयता
- क) विक्रीसाठी देयता
- ड) संस्थात्मक निवड कार्यक्रम

८. खालीलपैकी कोणते सूक्ष्म लघु आणि मध्यम उद्योगाला लागू होत नाही.

- अ) ते श्रम-केंद्रित आहेत
- ब) त्यांना कमी भांडवल लागते
- क) ग्रामीण औद्योगिकीकरणासाठी योग्य असतात
- ड) त्यांना अत्यंत प्रगत तंत्रज्ञानाची आवश्यकता आहे

९. _____ ही भारतातील सर्वात मोठ्या औद्योगिक आपत्तीपैकी एक आहे.

- अ) शक्ती पेपर मिल गॅस गळती, छत्तीसगड (मे ७, २०२०)
- ब) नेवेली NSE लिग्नाइट कॉर्पोरेशन स्फोट (NLC), तामिळनाडू, १ जुलै २०२०
- क) भोपाळ गॅस शोकांतिका १९८४
- ड) LG पॉलिमर गॅस गळती, विशाखापट्टणम (मे ७, २०२०)

१०. शेड्यूल बँक म्हणजे अशी बँक ज्यामध्ये _____ असतात.

- अ) मुदत ठेवी रु. ५ लाख
- ब) मागणी ठेव रु. ५ लाख
- क) मुदत ठेवी रु. ५ लाख
- ड) जमा भांडवल आणि साठा रु. ५ लाख पेक्षा कमी नसतो.

११. विमा नियामक आणि विकास प्राधिकरणाची भूमिका _____ ही आहे.

- अ) विमा पॉलिसी धारकांच्या हिताचे रक्षण करणे
- ब) विमा उद्योगाचे नियमन करणे आणि प्रोत्साहन देणे
- क) अ आणि ब दोन्ही
- ड) भारतातील औद्योगिक क्षेत्राला चालना देणे

१२. सेबीची स्थापना _____ मध्ये वैधानिक संस्था म्हणून करण्यात आली.

- अ) १९९२
- ब) १९८८
- क) १९९३
- ड) १९९१

- प्र.१. ब) खालील विधाने चूक की बरोबर आहेत ते सांगा (कोणतेही १०) १०
१. भारतीय अर्थव्यवस्थेची पुरवठा बाजू सुधारण्यासाठी संरचनात्मक सुधारणा हा दीर्घकालीन उपाय आहे.
 २. ८०००० ते १२०००० च्या दरम्यान लोकसंख्या असलेल्या निमशहरी भागात प्राथमिक आरोग्य केंद्रे अस्तित्वात आहेत.
 ३. अटल पेन्शन योजना असंघटित क्षेत्रातील कामगारांना पेन्शन प्रदान करते.
 ४. जमीनदारांना जमीन देणे हे भारतीय जमीन सुधारणांचे मुख्य उद्दिष्ट आहे.
 ५. सार्वजनिक वितरण व्यवस्था ही केंद्र आणि राज्याची जबाबदारी आहे.
 ६. KCC ची मर्यादा कार्यान्वित जमीन धारणा, पीक पद्धती आणि वित्त प्रमाणाच्या आधारावर निश्चित केली जाते.
 ७. SIDBI चे पूर्ण रूप म्हणजे स्ट्रॅटिजिक इंडस्ट्रीज डेव्हलपमेंट बोर्ड ऑफ इंडिया.
 ८. उद्योगांद्वारे रसायने, जड धातू आणि अविघटीत सामग्री फेकणे हे माती प्रदूषणाचे उदाहरण आहे.
 ९. सेवा क्षेत्र दुय्यम क्षेत्र म्हणूनही ओळखले जाते.
 १०. आर्थिक समावेशन हे गरीब लोकांना आर्थिक सेवा प्रदान करण्याचे उद्दिष्ट आहे.
 ११. भारतात विम्याची घनता कमी होत आहे.
 १२. व्यापारातील गैरप्रकार रोखण्यासाठी सेबीची स्थापना करण्यात आली आहे.

Q२. खालीलपैकी कोणत्याही दोनचे उत्तर द्या: १५

अ. सामाजिक पायाभूत सुविधांची व्याख्या करा. शिक्षणाला चालना देण्यासाठी सरकारी उपाययोजनांची चर्चा करा.

ब. शाश्वत विकासासाठी भारताची वचनबद्धता स्पष्ट करा.

क. परकीय शेट गुंतवणुकीच्या भूमिकेची चर्चा करा.

Q३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनचे उत्तर द्या: १५

अ. राष्ट्रीय कृषी धोरण २००० चे टिकात्मक परीक्षण करा.

ब. भारतातील कृषी वित्ताने स्रोत स्पष्ट करा.

क. भारतातील कृषी विपणन सुधारण्यासाठी सरकारने केलेल्या उपाययोजनांची चर्चा करा.

Q४. खालीलपैकी कोणत्याही दोनचे उत्तर द्या: १५

अ. निर्गुतवणूक म्हणजे काय? भारतातील निर्गुतवणूक घोरणाच्या उद्दिष्टांची चर्चा करा.

ब. भारतातील औद्योगिक प्रदूषणाचे परिणाम स्पष्ट करा.

क. भारतातील पर्यटन उद्योगातील अलीकडील प्रवृत्ती काय आहेत? चर्चा करा.

Q५. खालीलपैकी कोणत्याही दोनचे उत्तर द्या:

१५

अ. भारतातील भारतीय बँकिंग उद्योगातील अलीकडील प्रवृत्तीचे विश्लेषण करा.

ब. भारतातील मुद्रा बाजाराची रचना स्पष्ट करा..

क. भारतीय भांडवली बाजारातील सुधारणांची चर्चा करा.

२०

Q६. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा.

अ. बहु-राष्ट्रीय कंपन्या

ब. भारतातील कृषी किंमत धोरण

क. स्पर्धा कायदा २००३

ड. भारतातील आरोग्य सेवा उद्योगाची वाढ

इ. भारतातील विमा क्षेत्रातील प्रवृत्ती

फ. भारतातील भांडवली बाजाराची रचना

Time : 3 Hours

Marks : 100

- N.B. 1. All Questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.
3. Use of Simple calculator is allowed.
4. Working notes should form part of your answer.

Q1 A State whether the following statements are True or False (Any Ten) (10)

- 1) AS 14 is applicable for the Investment Accounting
- 2) Partly paid-up shares can be bought back
- 3) General Reserve is a non-free reserve
- 4) Sundry Creditors are shown in Trade Payables
- 5) Company is not liquidated in Internal Reconstruction
- 6) Company has to spend 5% of the Net Profit for the Corporate Social Responsibility
- 7) Ethics are the rules which should be followed by all
- 8) Profit and Loss Account and Security premium are also the sources of buy back of shares
- 9) Loss on sale of investment is debited to profit and Loss Account
- 10) In Company Balance Sheet, Capital Reserve is shown in the head of Share Capital.
- 11) Claims forgone by creditors are debited in the capital reduction account
- 12) Computer Software is the intangible asset.

Q1 B Rewrite the following sentences choosing the correct answer (Any Ten) (10)

- 1) Interest on Debenture is calculated on _____ (Market Price /Face Value /Fair Value)
- 2) Bills Payable is shown under _____ (Inventories/Other current Liabilities/Trade Payables)
- 3) The word 'ethics' is derived from _____ (Latin/French/Greek)
- 4) Statutory Audit is conducted by _____ (Director/internal Auditor/External Auditor)
- 5) Employee Salary is shown under _____ (Finance Costs/Employee Benefits Expense/Other Expenses)
- 6) Interest on Bank Loan paid is shown under _____ (Other Expenses/Other Income/ Finance Costs)
- 7) Sub division of shares is _____ (Value of shares reduced/ Value of Shares Increased/No Changes in Value of shares)
- 8) Debt Equity Ratio after buy back of shares should be in _____ (1:1/ 1:2/ 2:1)
- 9) Surrender of shares means _____ (Giving up possession of shares/Forfeiture of shares/Buyback of shares)
- 10) Dividend on Equity Shares are ascertained on the basis of _____ (Authorised Capital/Paid up Capital/Issued Capital)
- 11) Before Buy back all the shares must be _____ (Fully paid up/ Partly paid up/ Fully subscribed)
- 12) Cheque on hand should be shown under the head of _____ (Other Current Assets/ Inventories/ Cash and Cash Equivalents)

Q2 A Trial Balance as at 31.3.2022 of GAGAN Ltd is as under.

(20)

Particulars	Debit (Rs.)	Credit (Rs.)
Stock as on 1.4.2021	1,00,000	
Purchases and Sales	4,82,500	7,60,000
Return Inwards and Return outwards	7,000	12,500
Machinery	75,000	
Factory Building	1,00,000	
Computer	50,000	
Sundry Debtors and Creditors	81,500	63,000
Bank Interest paid	3,000	
Cash at Bank	20,000	
Cash in hand with cashier	5,500	
Share issue Expenses	15,000	
Productive Wages	45,000	
Fuel	30,000	
Directors Sitting fees	5,000	
Audit fees	3,000	
Administrative expenses	15,000	
Salaries	25,000	
Stock Insurance	3,750	
Repairs to Computer	6,250	
Loan from Bank (secured)		27,000
Called up Capital. 1,200 shares of 100 each		1,20,000
Securities premium		30,000
General reserve		35,000
Profit and Loss statement balance 1.4.2021		25,000
Total	10,72,500	10,72,500

Closing Stock as on 31.3.2022 was 1,53,000.

Trade Payables include Rs. 10,000 outstanding dues of micro enterprises and small enterprises.

Prepare statement of Profit and Loss for the year ended 31st March, 2022 and Balance sheet as on that date of GAGAN Limited as per the requirement of Companies Act of 2013.

OR

Q2 B The following is the Balance Sheet of Vaibhav Shipping Limited as at 31st March, 2022

(10)

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share Capital :		Fixed Assets:	1200000
1,00,000 Equity Shares of Rs.10 each fully paid	10,00,000		
Reserve and Surplus:		Investment in Bonds	3,00,000

Security Premium	3,00,000	Current Assets, Loans and Advances	
General Reserves	4,00,000	Other current Assets	4,00,000
Profit and Loss Account	3,00,000	Bank Balance	9,00,000
Secured Loan:			
10% Debentures	5,00,000		
Unsecured Loans	1,00,000		
Current Liabilities and Provisions:			
Creditors	2,00,000		
Total	28,00,000	Total	28,00,000

The company decides to buy back the maximum number of equity shares as may be permitted by law at a price of Rs. 20 per share, being the current market price. Pass journal entries in the books of Vaibhav Shipping Limited assuming that buy back is carried out. (Do not prepare Balance Sheet).

- Q2 C On 1st February 2022, Ms. Urvi bought 100, 12% Debentures of SJ Ltd. Rs. 94 each ex-interest. On 30th April 2022 she again purchased 250, 12% Debentures at Rs. 103 each cum-interest. On 1st November 2022 she sold 150 Debentures at Rs. 99 each ex-interest. (10)

Interest is paid half-yearly on 30th June and 31st December, every year.

Prepare Investment in 12% Debentures Account in the books of Ms. Urvi. for the year ended 31st March 2023. Notes should be part of your answer.

- Q3 A Mr. Swanand was dealing in 12% Debentures of RS Ltd having face value Rs. 100 each. He furnished the following details about its transactions: (20)

- 01/04/2022- Opening balance- 3,000 Debentures, cost Rs. 2,50,000
- 01/06/2022- Purchased 1,200 Debentures at Rs. 96 each Cum Interest.
- 01/08/2022- Sold 500 Debentures Rs. 99 each Cum Interest.
- 01/12/2022- Purchased 800 Debentures at Rs. 93 Ex Interest.
- 01/02/2023- Sold 1500 Debentures Rs. 90 each Ex- Interest.

Interest being payable on 31st March and 30th September every year. The market value of the Debentures on 31st March 2023 was at Rs. 93 each. Debentures are valued at lower of cost or market price.

Prepare Investment in 12% Debentures Account for the year 2022-23. Apply AS-13.

OR

- Q3 B Following is the Balance sheet of TQM Ltd. as on 31st March, 2023. (20)

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Equity Share capital (Shares of Rs. 100 each)	50,00,000	Fixed Assets	75,00,000
10% Preference Share Capital	10,00,000	Goodwill	5,00,000
Bank Loan	22,00,000	Investments	30,00,000
		Debtors	15,00,000

O/s Salaries	28,00,000	Stock	25,00,000
8% Debentures	40,00,000	Bank balance	36,00,000
Creditors	30,00,000	Preliminary Exp.	4,00,000
Bills Payables	10,00,000		
	<u>1,90,00,000</u>		<u>1,90,00,000</u>

Note: - Preference dividend is in arrears for three years.

The following scheme of reconstruction was submitted & approved by the court.

1. Equity Shares of Rs.100/- each fully paid were reduced to the denomination of Rs. 40/- each fully paid.
2. 10% Preference shares be reduced to Rs. 50/- each.
3. Rs. 15,000/- be paid to Preference shareholders in lieu of arrears of Preference dividend.
4. Fixed assets be appreciated by 25% & provision be made for doubtful debts at 5% on debtors.
5. Investments of Rs. 3,50,000, miscellaneous exp & goodwill written off.

Give journal entries for the above scheme of reconstruction. Prepare Capital Reduction Account in the books of TQM Ltd. & Balance sheet of the company after reconstruction.

Q4 A The Balance Sheet of Solarfield Limited as at 31 March 2022 is as follows:

(20)

Particulars	Notes No.	Amt Rs.
I. Equity and Liabilities		
1. Shareholders' Funds:		
a) Share Capital	1	5,00,000
b) Reserves and Surplus	2	7,60,000
2. Share Application Money Pending Allotment		-
3. Non-current Liabilities:		
a) Long-term Borrowings	3	1,10,000
4. Current Liabilities:		
a) Other Current Liabilities		4,00,000
Total		<u><u>17,70,000</u></u>
II. Assets		
1. Non-current Assets :		
a) Property, Plant & Equipment and Intangible Assets		
i) Property, Plant & Equipment.		2,00,000
b) Non-current Investments		12,00,000
2. Current Assets:		

a) Current Investments	-
b) Inventories	85,000
c) Trade Receivables	2,00,000
d) Cash and Cash Equivalents	85,000
Total	<u>17,70,000</u>

Notes to Accounts

Particulars

Rs.

1. Share Capital:

Authorised Capital:

1,00,000 Equity Shares of 10 each

10,00,000

Issued, Subscribed and Paid-up Capital:

50,000 Equity Shares of 10 each fully paid

5,00,000

2. Reserve and Surplus:

General Reserve

60,000

Securities Premium

5,00,000

Profit and Loss Balance

2,00,000

7,60,000

3. Long-term Borrowings

12% Debentures

50,000

Term Loan

60,000

1,10,000

The terms of buyback as per resolution passed was as under;

i) Buy back 10% of the paid-up capital @ Rs. 12 each.

ii) Sell investments worth Rs. 1,00,000 for Rs. 80,000.

iii) Issue 1,000, 8% Debentures of Rs.100 each at a premium of 10% to finance the buy back of shares.

iv) Maintain a balance of Rs. 50,000 in General Reserve account

Pass necessary Journal Entries and prepare Balance Sheet immediately after the buy back in the books of Solarfield Limited.

OR

Q4 B Following is the Balance Sheet of Damyanti Ltd. as on 31st March, 2023.

(10)

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Equity Share Capital (Share of Rs. 10 each)	4,00,000	Fixed Assets	7,00,000
10% Preference Share	1,00,000	Goodwill	50,000
Capital	1,50,000	Investments	50,000
Bank Loan		Bank balance	7,00,000

Page 5 of 14

26592

O/s Salaries	2,00,000	Other Current Assets	1,00,000
9% Debentures	7,00,000	Preliminary Exp.	50,000
Bills Payables	70,000		
Sundry Creditors	30,000		
	16,50,000		16,50,000

The following scheme of reconstruction was submitted & approved by the court.

1. 10% Preference Shares of the Rs.100/- each fully paid were reduced to 13% Preference Shares of Rs.75 each.
2. Equity Shares of Rs.100/- each fully paid were reduced to the denomination of Rs. 30/- each.
3. Fixed assets be appreciated by 25% & provision be made for doubtful debts at 5% on debtors.
4. Investments, Miscellaneous Exp & Goodwill written off.

Give journal entries for the above scheme of reconstruction of Danyanti Ltd.

Q4 C Maya Enterprise Private Limited furnishes you with the following Trial balance as on 31st March, 2022. (10)

Particulars	Debit (Rs.)	Credit (Rs.)
Cash in Hand	50,000	
Balance with Bank	1,00,000	
Sundry Debtors	1,75,000	
Investment in Debentures of Tata Ltd	2,00,000	
Stock at cost	75,000	
Advance Income Tax paid	2,00,000	
Provision for Income Tax		
Sundry Creditors		1,75,000
Equity Share Capital (FV Re. 1 each)		1,50,000
Profit & Loss Account		5,00,000
Advance received from customer		2,00,000
Provision for Doubtful Debts		50,000
Fixed deposits with IDBI Bank (maturity on 31.7.2022)		25,000
General Reserve	2,50,000	
Fixed Assets		1,00,000
Accumulated depreciation	2,10,000	
Total	12,60,000	12,60,000

The directors have proposed to maintain final equity dividend @ 15% and appropriation of Rs. 1,00,000 to General Reserve. Creditors include Rs. 4,00,000 payable to MSME. Prepare Balance Sheet as at 31st March, 2022 as required by the Companies Act, 2013.

Q5 A What are the determinants of amount of buy back of shares? (10)

Q5 B What is Internal Reconstruction? How the accounts are affected? (10)

OR

Q5 C Write Short Notes (Any Four) (20)

- 1) Buy back of shares
- 2) Fixed and Variable Income Investments
- 3) Role of Whistle Blowing
- 4) Objectives of Ethics Education
- 5) Statement of Profit and Loss
- 6) Pre Acquisition Dividend and Post Acquisition Dividend

वेळ ३ तास

गुण : १००

- सूचना 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवतात.

Q1 A विधाने चूक की बरोबर ते सांगा. (कोणतेही १०)

(१०)

1. AS 14 गुंतवणूक लेखा साठी लागू आहे
2. अंशतः भरलेले भाग परत विकत घेतले जाऊ शकतात
3. सामान्य राखीव हे विनामूल्य राखीव नाहीत
4. धनको हे व्यापार देय खाली दाखवले जातात
5. कंपनी अंतर्गत पुनर्बांधणीमध्ये परिसमापन होत नाही
6. कंपनीला निव्वळ नफ्याच्या ५% व्यवसायिक सामाजिक जबाबदारीसाठी खर्च करावा लागतो
7. नैतिकता हा असा नियम आहे जो सर्वानी पाळला पाहिजे.
8. नफा आणि तोटा खाते आणि भाग अधिभार हे भाग पुनःखरेदीचे स्रोत आहेत
9. गुंतवणुकीच्या विक्रीवरील तोटा नफा आणि तोटा खात्यात नावे केले जाते
10. राखीव भांडवल हे ताळेबंद मध्ये भागधारक निधी मध्ये दर्शविला जातो.
11. कर्जदारांनी माफ केलेले दावे भांडवली कपात खात्यात नावे केले जातात
12. लेखांकन आज्ञावली अमूर्त मालमत्ता आहे

Q1 B योग्य उत्तर निवडून खालील वाक्ये पुन्हा लिहा (कोणतेही १०)

(१०)

1. कर्जरोखे वरील व्याज _____ मोजले जाते (बाजारातील किंमत / दर्शनी मूल्य / वाजवी मूल्य)
2. देयविपत _____ अंतर्गत दर्शविली आहेत. (मालसाठा/इतर चालू दायित्वे/व्यापार देय)
3. नैतिकता हा शब्द (लॅटिन/फ्रेंच/ग्रीक) पासून आला आहे
4. वैधानिक लेखापरीक्षण _____ (संचालक/अंतर्गत लेखापरीक्षक/बाह्य लेखापरीक्षक) द्वारे केले जाते.
5. कर्मचारी वेतन _____ (वित्त खर्च/कर्मचारी लाभ खर्च/इतर खर्च) अंतर्गत दर्शविला जातो.
6. भरलेल्या बँक कर्जावरील व्याज _____ (इतर खर्च/इतर उत्पन्न/वित्तीय खर्च) खाली दाखवले आहे.
7. समभागांमध्ये विभाजन केल्याने _____ (समभागचे मूल्य कमी झाले/ समभागचे मूल्य वाढले/ समभागच्या मूल्यात कोणताही बदल नाही)
8. समभाग खरेदी केल्यानंतर डेट इक्विटी अनुपात _____ (Debt Equity Ratio) (१:१ / १:२ / २:१) मध्ये असावा
9. समभागांचे समर्पण म्हणजे _____ (समभाग चा ताबा सोडणे/ समभाग जप्त करणे/ समभागची खरेदी करणे)
10. समभाग वरील लाभांश _____ (अधिकृत भांडवल/ वसूल झालेले भांडवल /जारी भांडवल) वर निश्चित केला जातो.
11. पुनःखरेदी अगोदर समभाग _____ असावेत (पूर्णदत्त/ खपलेले भांडवल / अंशतः देय समभाग)
12. रोखपाल जवळील धनादेश _____ खाली दाखवले आहे. (रोख आणि रोख समतुल्य / मालसाठा/ इतर चालू मालमत्ता)

Q2 A गगन मर्यादित ची ३१ मार्च २०२२ ची तेरीज खालील प्रमाणे आहे

(२०)

तपशील	नावे	जमा
	(रु.)	(रु.)
०१/०४/२०२१ रोजीचा मालसाठा	१०००००	
खरेदी आणि विक्री	४८२५००	७६००००
विक्री परत आणि खरेदी परत	७०००	१२५००
यंत्रसामग्री	७५०००	
कारखाना इमारत	१०००००	
संगणक	५००००	
विविध धनको आणि ऋणको	८१५००	६३०००
बँकेचे व्याज दिले	३०००	
बँकेत रोख	२००००	
हस्तस्थ रोख	५५००	
भाग समस्या खर्च	१५०००	
उत्पादन मजुरी	४५०००	
इंधन	३००००	
संचालक पगार	५०००	
ऑडिटर फी	३०००	
प्रशासकीय खर्च	१५०००	
पगार	२५०००	
मालसाठा विमा	३७५०	
संगणकाची दुरुस्ती	६२५०	
बँकेकडून कर्ज (सुरक्षित)		२७०००
१२०० भाग, रु. १०० नेमागणी केलेले भांडवल		१२००००
समाभाग अधिमूल्य		३००००
सामान्य राखीव		३५०००
नफा आणि तोटा विधान ०१/०४/२०२१		२५०००
	१०७२५००	१०७२५००

३१.३.२०२२ रोजी मालसाठाचे मूल्य रु. १,५३,००० होत.

व्यापार देयांमध्ये लघुउद्योग आणि लघुउद्योगांची रु. १०,००० थकबाकी आहे.

३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी नफा आणि तोटा विवरणपत्र आणि कंपनी कायदा २०१३ च्या ताळेबंद तयार करा.

किंवा

Q2 B वैभव शिपिंग मर्यादितचे ३१ मार्च २०२२ पर्यंत चे ताळेबंद खालीलप्रमाणे आहे.

(१०)

दायित्वे	रु.	मालमत्ता	रु.
भाग भांडवल :		स्थावर मालमत्ता :	१२०००००
प्रत्येकी १० रुपयांचे १,००,००० पूर्णदत्त समभाग	१००००००		
राखीव आणि अधिशेष:		गुंतवणूक	३०००००
भाग अधिभार	३०००००	चालू मालमत्ता, कर्ज आणि आगाऊ रक्कम :	
सामान्य राखीव	४०००००	इतर चालू मालमत्ता	४०००००
नफा आणि तोटा खाते	३०००००	बँक	१०००००
सुरक्षित कर्ज:			
१० % कर्जरोखे	५०००००		
असुरक्षित कर्ज	१०००००		
चालू दायित्वे आणि तरतुदी:			
धनको	२०००००		
एकूण	२८०००००	एकूण	२८०००००

सर्व कायदेशीर आवश्यकता लक्षात ठेऊन विष्णु लिमिटेडने प्रति भाग रु. २० प्रमाणे किती भाग विकत घ्यावेत ती कमाल संख्या ठरवा. पुनःखरेदीची पूर्ण प्रक्रिया पूर्ण झाल्याचे मानून वरील व्यवहार रोजकीर्दीमध्ये नोंदवा. आवश्यक त्या नोंदस दाखवा. (ताळेबंद तयार करू नये)

Q2 C १ फेब्रुवारी २०२२ रोजी, कु१०० उर्वनि एसजे लिमिटेडचे ., १२प्रत्येकी व्याज रहित ९४ .कर्जरोखे रु % (१०)
 .खरेदी केले३० एप्रिल २०२२ रोजी तिने पुन्हा २५०, १२प्रत्येकी व्याज सहित खरेदी १०३ .कर्जरोखे रु %
 .केले१ नोव्हेंबर २०२२ रोजी तिने १५० कर्जरोखे रु.प्रत्येकी व्याज रहित विकले ९९.
 व्याज देयता दरवर्षी ३० जून आणि ३१ डिसेंबर अशी आहे.
 कु उर्वीच्या पुस्तकामध्ये .२०२२ या वर्षासाठी २३-१२ कर्जरोखे %गुंतवणूक खाते तयार करानोदस .
 तुमच्या उत्तराचा भाग असावा

Q3 A श्री स्वानंद आर एस लिमिटेड च्या १२ .दर्शनी मूल्य रु या कर्जरोख्यांचे .कर्जरोख्यात व्यवहार करतात % (२०)
 :स्वानंद यांनी त्यांच्या व्यवहारांबद्दल खालील तपशील दिले आहेत .श्री .आहे १०० प्रत्येकी

- आरंभीची शिल्ल१/४/२०२२ ३,००० कर्जरोखे , किंमत रु२ .,५०,०००
- १/६/२०२२ १२०० कर्जरोखी रु ९६ प्रत्येकी व्याज सहित खरेदी केले
- १/८/२०२२ ५०० कर्जरोखे रु ९९ प्रत्येकी व्याजसहित विकले
- १/१२/२०२२ ८०० कर्जरोखे रु ९३ व्याजविरहीत खरेदी केले.
- १/२/२०२३ १५०० रु ९० प्रत्येकी व्याजविरहीत विकले

व्याज देयता दरवर्षी ३१ मार्च आणि ३० सप्टेंबर अशी आहेरोजी कर्जरोख्यांचे बाजार २०२३ मार्च ३१ .
 .मूल्य रु९३ प्रत्येकी आहेकर्जरोख्याचे मुल्यांकन खरेदी किमतीच्या किंवा बाजारभावापेक्षा कमी
 .असेल

२०२२ कर्जरोखे %१२ या वर्षासाठी २३-गुंतवणूक खाते तयार करा - .एस .ए .१३ चे नियम वापरा.

किंवा

Q3 B ३१ मार्च २०२३ रोजीची टी.खालीलप्रमाणे आहे लिमिटेडचे ताळेबंद.एम.क्यू.

(२०)

देयता	रु. .	मालमत्ता	रु.
सम भाग भांडवल	५०,००,०००	स्थिर मालमत्ता	७५,००,०००
(प्रत्येकी रु(मुल्याचा भाग १०० .		नावलौकिक	५,००,०००
१० अग्रहक्क भाग %भांडवल	१०,००,०००	गुंतवणूक	३०,००,०००
बँक कर्ज	२२,००,०००	ऋणको	१५,००,०००
थकित पगार	२८,००,०००	मालसाठा	२५,००,०००
८ कर्जरोखे %	४०,००,०००	बँक शिल्लक	३६,००,०००
धनको	३०,००,०००	प्राथमिक खर्च	४,००,०००
देय विपत्र	१०,००,०००		
	१,९०,००,०००		१,९०,००,०००

टीप.अग्रहक्क भागांवरील लाभांश तीन वर्षांची थकबाकी आहे - :

पुनर्बाधणीची योजना पुढीलप्रमाणे कोर्टाने मंजूर केली.

१ रु.च्या मूल्यावर कमी केले गेले ४०.प्रत्येकी पूर्ण दत्त समभाग रु -/१०० .

२ १०.पर्यंत कमी केले जातील ५०.अग्रहक्क भाग रु %

३ रु १५ .००० अग्रहक्क भागधारकांना लाभांश थकबाकीच्या बदल्यात दिले जातील.

४ स्थिर मालमत्तेच्या किमतीत २५ %५ ने वाढ होईल आणि %वर संशयास्पद ऋणकोसाठी तरतूद केली जाईल.

५ गुंतवणूक रु३ .५०,००० नी, विविध खर्च आणि नावलौकिक काढून टाकण्यात येईल.

वरील पुनर्बाधणीची योजना रोजकीर्दीत नोंदवा व भांडवल कपात खाते तयार करा आणि पुनर्बाधणीनंतरचा ताळेबंद तयार करा.

(२०)

Q4 A सोलरफिल्ड मर्यादितचे ३१ मार्च २०२२ पर्यंत चे ताळेबंद खालीलप्रमाणे आहे.

तपशील	टिप क्र.	रक्कम रु.
१. भाग आणि दायित्वे		
१. भागधारक निधी :	१	५०००००
अ) भाग भांडवल	२	७६००००
ब) राखीव आणि अधिशेष		
२. गैरवर्ती दायित्वे:	३	११००००
अ) दीर्घकालीन कर्ज		
३.. चालू दायित्वे:		४०००००
अ) इतर चालू दायित्वे		
एकूण		१७७००००

II. मालमत्ता		
१. गैरवर्ती मालमत्ता:		
अ) मालमत्ता, यंत्र आणि उपकरणे आणि अमूर्त मालमत्ता		
i) मालमत्ता, यंत्र आणि उपकरणे.		२०००००
ब) गैरवर्ती गुंतवणूक		१२०००००
२. चालू मालमत्ता:		
अ) चालू गुंतवणूक		-
ब) मालसाठा		८५०००
क) व्यापार प्राप्ती		२०००००
ड) रोख आणि रोख समतुल्य		८५०००
एकूण		१७७००००

खात्यांसाठी टिपणी

	तपशील	रु.
१. भाग भांडवल :		
अधिकृत भांडवल:		
१,००,००० समभाग ,प्रत्येकी रु. १०		१००००००
जारी केलेले, सदस्यता घेतलेले आणि पूर्णदत्त भांडवल:		
५०,००० समभाग ,प्रत्येकी रु.१० पूर्णदत्त समभाग		५०००००
२. राखीव आणि अधिशेष:		
सामान्य राखीव		६००००
समाभागावरील अधिमूल्य		५०००००
नफा आणि तोटा खाते		२०००००
		७६००००
३. दीर्घकालीन कर्ज :		
१२% कर्जरोखे		५००००
मुदत कर्ज		६००००
		११००००

भागधारकांनी वर नमूद केलेल्या ताळेबंदाच्या तारखेला खालील ठराव स्वीकारला:

१०% पूर्णदत्त भांडवल प्रत्येकी रु.१२ प्रमाणे पुनःखरेदी करावयाचे ठरवले आहे
रु. १,००,००० रुपयांच्या गुंतवणुकीची विक्री रु.८०,००० ला केली.
प्रत्येकी १०० रुपयांचे १,००० ८% कर्जरोखे १०% भागांच्या अधिमूल्यावर खरेदी परतीसाठी जारी केले
सर्वसाधारण राखीव खात्यामध्ये किमान रु. ५०,००० शिल्लक राहिले पाजिले

पुनःखरेदीची पूर्ण प्रक्रिया पूर्ण झाल्याचे मानून वरील व्यवहार रोजकीर्दीमध्ये नोंदवा आणि पुनःखरेदी केल्यानंतर लगेच ताळेबंद तयार करणे आवश्यक आहे.
किंवा

Q4 B ३१ मार्च २०२३ रोजीचा दमयंती लिमिटेडचा ताळेबंद खालीलप्रमाणे आहे.

देयता	रु.	मालमत्ता	रु.
समभाग भांडवल (प्रत्येकी रु. १० मुल्याचा भाग)	४,००,०००	स्थावर मालमत्ता	७,००,०००
१० अग्रहक्क भाग भांडवल %	१,००,०००	नावलौकिक	५०,०००
बँक कर्ज	१,५०,०००	गुंतवणूक	५०,०००
थकित पगार	२,००,०००	बँक शिल्लक	७,००,०००
९ कर्जरोखे %	७,००,०००	इतर चल संपत्ती	१,००,०००
देय विपत्र	७०,०००	प्राथमिक खर्च	५०,०००
धनको	३०,०००		
	१६,५०,०००		१६,५०,०००

(१०)

न्यायालयात पुनर्बांधणीची योजना पुढीलप्रमाणे मंजूर करण्यात आली.

१. रु -/१०० दर्शनी मुली असलेले १०अग्रहक्क भागात कमी %१३ पूर्ण दत्त ७५ भाग रु अग्रहक्क % केले गेले
 २. रु.पूर्ण दत्त भागात कमी केले गेले ३० पूर्ण दत्त समभाग रु -/१०० .
 ३. स्थिर मालमत्तेच्या किमतीत २५ %५ ने वाढ होईल आणि %वर संशयास्पद ऋणकोसाठी तरतूद केली जाईल.
 ४. गुंतवणूक, विविध खर्च आणि नावलौकिक काढून टाकण्यात येईल.
- पुनर्बांधणीची योजना दमयंती लिमिटेडच्या रोजकीर्दीत नोंदवा.

Q4 C माया एंटरप्राइज मर्यादित ची ३१ मार्च २०२२ ची तेरीज खालील प्रमाणे आहे

(१०)

तपशील	नावे (रु.) Dr.	जमा (रु.) Cr.
रोख रक्कम	५००००	
बँक शिल्लक	१०००००	
धनको	१७५०००	
टाटा लि.च्या कर्जरोखे गुंतवणूक	२०००००	
मालसाठा	७५०००	
आगाऊ आयकर	२०००००	
आयकरासाठी तरतूद		१७५०००
ऋणको		१५००००
समाभाग अधिमूल्य (भागांचे दर्शनीमूल्य रु.१)		५०००००
नफा आणि तोटा खाते		२०००००
ग्राहकाकडून आगाऊ रक्कम मिळाली		५००००

26592

अशोध्य व संदिग्ध ऋणार्थ संचिती		२५०००
IDBI बँकेत मुदत ठेवी (परिपक्वता ३१.०७.२०२२ रोजी)	२५००००	
सामान्य राखीव		१०००००
स्थिर मालमत्ता	२१००००	
संचित घसारा		६००००
एकूण	१२६००००	१२६००००

संचालकांनी अंतिम समभाग लाभांश @ १५% ठराव मंजूर केला
 रु. १,००,००० चा विनियोग सामान्य राखीव ला राखण्याचे प्रस्तावित केले आहे.
 व्यापार देयांमध्ये लघुउद्योग आणि लघुउद्योगांची रु. ४,००,००० थकबाकी आहे.
 ३१ मार्च २०२२ पर्यंत ताळेबंद तयार करा.

Q5 A भाग पुनःखरेदी च्या रकमेचे निर्धारक काय आहेत? (१०)

Q5 B अंतर्गत पुनर्रचना म्हणजे काय? खात्यांवर कसा परिणाम होतो (१०)

किंवा

Q5 C थोडक्यात उत्तर लिहा (कोणतेही चार) (२०)

- 1) भाग पुनःखरेदी
- 2) स्थिर आणि चल उत्पन्न गुंतवणूक
- 3) व्हिसलब्लोअर ची भूमिका (Whistle Blowing)
- 4) नैतिक शिक्षणाची उद्दिष्टे
- 5) नफा आणि तोटा विवरण
- 6) अधिग्रहणपूर्व लाभांश आणि अधिग्रहणानंतर लाभांश

Time: - 03Hours

Marks:- 100

Note: 1. All questions are compulsory.

2. Figures to the right indicate full marks.

Q.1 (A) Select the most appropriate answer from the option given below. (Any Ten) 10

1. Marketing Research is used to learn more about _____.
a) Consumer b. Market c. Competitor d. All of these
2. Marketing Research useful for _____ of industries.
a) Small Industries b) Mid-Type Industries c) Big size Industries
d) All type f industries
3. Marketing research is a branch of _____ science.
a) Physical b) Psychological c) Social d) Natural
4. _____ means testing the rough draft of proposed questionnaire with a small group of respondents before finalizing it.
a) Research Design b) Pilot study c) Analysis d) Coding
5. In _____ questions, respondents have to give ranks to the options given in the questionnaire.
a) Open Ended b) Closed Ended c) Unstructured d) Leading
6. _____ provides direction to carry out research activity systematically.
a) Research Design b) Data Coding c) Data Analysis d) Data Classification
7. _____ is suitable for lengthy questionnaire.
a) Mail Survey b) Telephone Interview c) Personal Interview d) All of these
8. _____ sources are available within the company.
a) External b) Internal c) Census Report d) Govt. Publications
9. _____ are used to collect data from a group of participants gathered in one location at the same time.
a) Clickers b) PDAs c) Text Messages d) All of these
10. Field editing is done by _____.
a) Office Supervisor b) Field Surveyor c) Respondent d) Chief Officer
11. Analysis of Data is done _____ tabulation of data.
a) After b) Before c) During d) At the time of
12. _____ uses more statistical analysis.
a) Quantitative Research b) Qualitative Research c) Focus Group
d) All of these

B) State whether the following statements are true or false: (Any 10) 10

1. Marketing Research is a substitute for decision making process.
2. Marketing Research helps to evaluate the Competitor's performance.
3. MIS is constantly collecting data for marketing decisions.
4. Sampling method is time saving and economical.
5. Census study and Sample study are similar in nature.
6. Respondents are free to answer the questions in their own words in case of open ended question.
7. Telephonic interview should be precise by nature.
8. Focus Group is a method of Qualitative Research.
9. SPSS is an acronym for Statistical Package for Simple Solutions
10. Editing enables to bring data accuracy.
11. Use of Statistical tools have made research easier.
12. The title page is the heading of the report and appears first.

Q2. Answer any two of the following 15

- a) What are the features of marketing research?
- b) What are the qualities of a good field investigator?
- c) What are the components of Marketing Information system?

Q.3. Answer any two of the following 15

- a) Explain different types of Research Designs with examples.
- b) What do you mean by Questionnaire? Explain the essentials of a Good Questionnaire.
- c) List and explain different types of Non- Probability Sampling techniques.

Q. 4 Answer any two of the following 15

- a) Discuss the merits-demerits of telephonic interview as a source of primary data.
- b) What are the sources of secondary data?
- c) How modern technology can be used for data collection? Explain.

Q5. Answer any two of the following 15

- a) What is mean by tabulation? Distinguish between hand tabulation and machine tabulation.
- b) Explain the concept and importance of Data Interpretation.
- c) Explain different types of research reports.

Q6 Write a short note (Any four) 20

- a) Functions of marketing research
- b) Data Mining
- c) Types of Hypotheses
- d) Probability Sampling Techniques
- e) Ethics in marketing research
- f) Contents of Research Report

मराठी भाषांतर

वेळ- ०३ तास

गुण-१००

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.क्र. १ (अ) खालील पर्यायातून सर्वात योग्य उत्तर निवडा. (कोणतेही दहा)

१०

१. विपणन संशोधन _____ बदल अधिक जाणून घेण्यासाठी उपयोगात आणले जाते.
अ) ग्राहक ब) बाजार क) स्पर्धक ड) या पैकी सर्व
२. विपणन संशोधन _____ च्या दृष्टीने उपयुक्त आहे.
अ) छोटे उद्योग ब) मध्यम उद्योग क) मोठे उद्योग ड) सर्व प्रकारचे उद्योग
३. विपणन संशोधन हा _____ शाखाची शाखा आहे.
अ) शारीरिक ब) मानसिक क) समाजीक ड) नैसर्गिक
४. _____ म्हणजे प्रस्तावित प्रश्नावलीच्या ढोबळ मसुद्याला अंतिम स्वरूप देण्यापूर्वी प्रतिसादकर्त्याच्या एका लहान गटासह चाचणी करणे.
अ) संशोधन डिझाइन ब) पायलट/प्राथमिक अभ्यास क) विश्लेषण ड) सांकेतिकीकरण
५. _____ प्रश्नांमध्ये, उत्तरदात्यांना दिलेल्या पर्यायांतूनच उत्तर निवडावे लागते.
अ) खुले /ओपन एंडेड ब) बंदिस्त क) असंरचित ड) सूचक
६. संशोधन कार्य पद्धतशीरपणे पार पाडण्यासाठी _____ दिशा देण्याचे करते.
अ) संशोधन आराखडा ब) डेटा सांकेतिकीकरण क) डेटा विश्लेषण ड) डेटा वर्गीकरण
७. दिर्घ प्रश्नावलीसाठी _____ पद्धत योग्य आहे.
अ) टपाल/मेल सर्वेक्षण ब) दूरध्वनी मुलाखत क) वैयक्तिक मुलाखत ड) हे सर्व
८. _____ स्रोत कंपनीमध्ये उपलब्ध असतात.
अ) बाह्य ब) अंतर्गत क) जनगणना अहवाल ड) सरकारी प्रकाशने
९. _____ चा वापर एकाच वेळी एकाच ठिकाणी जमलेल्या सहभागींच्या गटाकडून डेटा गोळा करण्यासाठी केला जातो.
अ) क्लिकर्स ब) पीडीए क) मजकूर संदेश ड) हे सर्व
१०. क्षेत्रीय संपादन (Editing) _____ द्वारे केले जाते.
अ) कार्यालयीन पर्यवेक्षक ब) क्षेत्रीय सर्वेक्षक क) प्रतिसादकर्ता ड) मुख्य अधिकारी

११. माहितीचे विश्लेषण/पृथःकरण सारणीकरणाच्या _____ केले जाते.

अ) नंतर b) आधी c) दरम्यान d) च्या वेळी

१२. _____ मध्ये सांख्यिकीय विश्लेषणाचा अधिक वापर केला जातो.

अ) परिमाणात्मक संशोधन b) गुणात्मक संशोधन c) फोकस गट d) या पैकी सर्व

(ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य आहेत हे सांगा: (कोणतेही दहा)

१०

१. विपणन संशोधन हा निर्णय प्रक्रियेचा पर्याय आहे.
२. विपणन संशोधन स्पर्धाकाच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करण्यास मदत करते.
३. विपणन विषयक निर्णय घेण्यासाठी MIS सातत्याने माहिती गोळा करते.
४. नमुना निवड पद्धत वेळ वाचवणारी आणि किफायतशीर आहे.
५. जनगणना अभ्यास आणि नमुना अभ्यास हे सारखेच आहेत.
६. खुल्या प्रश्नांच्या बाबतीत (Open Ended) उत्तरदात्याला त्याच्या स्वतःच्या शब्दात उत्तरे देण्याची मोकळीक असते.
७. दुरध्वनी (Telephonic) मुलाखत थोडक्यात असावी.
८. फोकस ग्रुप ही गुणात्मक संशोधनाची पद्धत आहे.
९. SPSS हे साध्या उपायांसाठी सांख्यिकीय पॅकेजचे संक्षिप्त रूप आहे
१०. संपादनामुळे (Editing) माहितीची अचूकता जोपासण्यास मदत होते.
११. सांख्यिकी साधनांमुळे संशोधन सोपे झाले आहे.
१२. शीर्षक पृष्ठ हे अहवालाचे शीर्षक असते आणि ते प्रथम दिसते.

प्र. क्र. २ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) विपणन संशोधनाची वैशिष्ट्ये काय आहेत ते सांगा.
- ब) चांगल्या क्षेत्रीय अन्वेषकाच्या पात्रता/गुणवत्ता काय आहेत ते सांगा?
- क) विपणन माहिती प्रणालीचे (MIS) घटक कोणते ते स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ३ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) विविध प्रकारच्या संशोधन रचना उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- ब) प्रश्नावली म्हणजे काय? चांगल्या प्रश्नावली साठी आवश्यक असणाऱ्या गोष्टी स्पष्ट करा.
- क) विविध प्रकारच्या असंभाव्य नमुना निवडी ची तंत्रे स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ४ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) प्राथमिक माहिती संकलनाची एक पद्धत या दृष्टीने दूरध्वनी मुलाखतीचे फायद्या-तोट्यांची चर्चा करा.
- ब) दुय्यम डेटा/माहितीचे स्रोत कोणते आहेत ते सांगा?
- क) आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर डेटा संकलनासाठी कसा करता येईल ते स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ५ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) सारणीकरणाचे म्हणजे काय आहे? हस्त सारणीकरण आणि यांत्रिकी सारणीकरण यातील फरक स्पष्ट करा.
- ब) माहिती अन्वयन (Data Interpretation) ही संकल्पना आणि तीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- क) संशोधन अहवालाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ६ थोडक्यात टिप लिहा (कोणत्याही चार)

२०

- अ) विपणन संशोधनाची कार्ये
- ब) माहिती खननकार्य
- क) गृहीतकांचे प्रकार
- ड) संभाव्यता नमुना निवडीची तंत्रे
- ई) विपणन संशोधनातील नैतिकता
- फ) संशोधन अहवालाचे घटक/मुद्दे
